

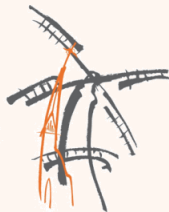
> *Rapportage voor ambtelijke en bestuurlijke wederhoor*

Onderzoek burgerparticipatie en maatschappelijke initiatieven

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van:

Rekenkamer

Gemeente **Haren**

De rekenkamer van de gemeente Haren is onafhankelijk en ondersteunt de controlerende en kaderstellende functie van de gemeenteraad. Dit gebeurt door gericht onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid bij het handelen van de gemeente. Onderzoek dat betrouwbaar, degelijk en onpartijdig is. De rekenkamer wil hiermee bijdragen aan het continu verbeteren van de kwaliteit van besturen. Dit komt uiteindelijk de burgers van Haren ten goede.

Voorzitter: de heer H. van Mossevelde

Lid: de heer H.R. Kastermans

Secretaris: mevrouw I. Ruijs

Het onderzoek is uitgevoerd door:

PARTNERS + PRÖPPER

Onderzoekers en auteurs: Hans Kessens en Bart Litjens

www.partnersenpropper.nl

www.opgavengestuurdwerken.nl

Vught/ Haren, 28 april 2016

Inhoudsopgave

o	De Kern	1
	Onderzoek naar burgerparticipatie	1
	Opzet van het onderzoek.....	1
	Aanpak: vijf concrete voorbeelden staan centraal	1
	Conclusies.....	2
	Aanbevelingen.....	3
	Bouwstenen voor de 'Ontwikkelagenda (burger)participatie gemeente Haren'.....	4
1	Het participatiebeleid in Haren.....	7
1.1	Doelen en ambities voor participatie	7
1.2	Middelen en instrumenten voor participatie.....	8
1.3	Borging van participatie	8
2	Participatie in de praktijk: aanpak en samenwerking	9
2.1	Professionele vormgeving en maatwerk	9
2.2	Kwaliteit van samenwerking	12
2.3	Samenspel raad - college	16
3	Participatie in de praktijk: resultaten	18
3.1	Realisatiekracht: Bijdrage aan realiseren van opgaven.....	18
3.2	Bijdrage aan democratie	19
	Bijlage 1: Bronnen	21
	Deelnemers aan interviews.....	21
	Schriftelijke stukken	22
	Bijlage 2: Beknopte casusbeschrijvingen.....	26
	Beeld Lezend Meisje	26
	Vrachtverkeer door Glimmen	26
	In gesprek met de inwoners over bezuinigingen (1)	27
	In gesprek met de inwoners over bezuinigingen (2)	28
	In gesprek met de inwoners over bezuinigingen (3)	28
	Bebouwing perceel villa Handy Rijksstraatweg.....	29
	Overdracht zwembad Scharlakenhof	30
	Bijlage 3: Ambtelijke reactie	31
	Bijlage 4: Reactie rekenkamer op ambtelijke reactie	34

o De Kern

Onderzoek naar burgerparticipatie

De rekenkamer Haren heeft onderzoek gedaan naar burgerparticipatie. Aanleiding voor het onderzoek is de veranderende rolverdeling tussen de (lokale) overheid en de samenleving. In opeenvolgende coalitieakkoorden zijn ambities voor burgerparticipatie geformuleerd. Mede vanwege bezuinigingen en de grote veranderingen in het sociaal domein verwacht de gemeente meer van de kracht van de samenleving.

Met dit rekenkameronderzoek wil de rekenkamer nagaan of de gemeente hierin slaagt en wat de slaag- en faalfactoren zijn. Op grond daarvan wil de rekenkamer aanbevelingen geven om de praktijk van burgerparticipatie (verder) te ontwikkelen.

Opzet van het onderzoek

Doel van het onderzoek is:

- Schetsen van de stand van zaken op het gebied van burgerparticipatie in de gemeente Haren.
- Lessen trekken uit recente processen waarbij burgerparticipatie een belangrijke rol heeft gespeeld.
- De raad en het college handvatten bieden om burgerparticipatie verder vorm te geven.

De centrale vraag is: *Welke lessen kan de gemeente Haren trekken uit de wijze waarop burgerparticipatie is vorm gegeven in de afgelopen 3 jaar?*

Vier deelvragen hierbij zijn:

- 1 Wat is het actuele burgerparticipatiebeleid van de gemeente Haren?
- 2 Hoe wordt burgerparticipatie feitelijk uitgevoerd en toegepast?
- 3 In hoeverre worden de beoogde effecten met inzet van burgerparticipatie bereikt?
- 4 Wat zijn de actuele ambities en verwachte ontwikkelingen voor de komende jaren en hoe kunnen deze worden versterkt? Wat zijn zinvolle lessen uit de huidige praktijk om deze ambities te realiseren?

Aanpak: vijf concrete voorbeelden staan centraal

De rekenkamer wil goed aansluiten op de praktijk en selecteert daarom leerzame voorbeelden. Het gaat om voorbeelden waarbij participatie door de gemeente is geïnitieerd en om voorbeelden van maatschappelijk initiatief:

INITIATIEF UIT HET GEMEENTEBESTUUR:

- 1 Drie rondes discussies met burgers rond bezuinigingen (2011-2014).
- 2 Burgerparticipatie bij de afwikkeling van vrachtverkeer in Glimmen.

INITIATIEF UIT DE SAMENLEVING:

- 3 Initiatief voor de plaatsing van een beeld (Lezend Meisje).
- 4 Maatschappelijk initiatief bouwproject perceel villa Handy.
- 5 Maatschappelijk initiatief overdracht zwembad Scharlakenhof.

Rondom deze voorbeelden is onderzoek uitgevoerd door dossiers te bestuderen en gesprekken te voeren met betrokken ambtenaren, wethouders en raadsleden. Voor de onderwerpen afwikkeling vrachtverkeer in Glimmen en de overdracht van het zwembad Scharlakenhof zijn gesprekken gevoerd met initiatiefnemers en participanten. De initiatiefnemers voor plaatsing van het beeld waren niet bereid aan het onderzoek mee te werken.

Conclusies

Beleid

- 1 In Haren ontbreekt een gemeenschappelijke 'corporate' visie op burgerparticipatie en concrete wijze waarop de gemeente daar concreet invulling aan kan geven. Maatwerk is een breed gedeelde wens, maar deze is niet verankerd in de reguliere werkwijze van de gemeente. Er zijn onvoldoende instrumenten om concreet invulling te geven aan de ambitie van maatwerk zoals het richten van de inzet voor participatie, keuze uit participatievormen en passende werkvormen.
- 2 De ambities voor burgerparticipatie nemen in opeenvolgende coalitieakkoorden toe. Tegelijkertijd wordt binnen de gemeente breed gedeeld dat de probleemsituatie m.b.t. het participatiebeleid, zoals deze in 2011 werd beschreven nog steeds de actuele situatie is. Het gaat onder meer om gebrek aan gemeenschappelijke taalafspraken, geen overzicht van instrumenten en afwegingskader, onvoldoende samenspel tussen raad en college bij participatie.
- 3 Er is weinig aandacht voor evaluatie van burgerparticipatie en het formuleren van lessen om de participatiepraktijk verder te ontwikkelen. Individuele participatietrajecten worden na afloop niet systematisch geëvalueerd. Lessen, best-practices en valkuilen worden niet 'vastgehouden' en doorvertaald naar nieuwe werkwijzen

Uitvoering

- 4 In de praktijk is het opstellen en vooraf doordenken van een aanpak geen gemeengoed. In nogal wat gevallen gaat het gemeentebestuur aan de slag met participatie zonder doorleefde en doordachte doelen, randvoorwaarden, rolverdeling, spelregels en werkvormen. Dit leidt tot misverstanden gaandeweg de rit. Deze zijn mogelijk de oorzaak dat sommige trajecten in de beleving van participanten teleurstellend verlopen.

In het bijzonder vallen op:
  - > Geen zicht op belangrijke kaders en uitgangspunten waardoor het bestuur onvoldoende duidelijkheid aan participanten kan bieden.
  - > Onvoldoende doordenken wanneer representativiteit van inbreng wel en niet is vereist en wat daarvan de consequenties zijn voor deelname en het verwerken van resultaten.
  - > Geen goed zicht op alle relevante belangen rond een opgave.
- 5 Gemeente en burgers werken in verschillende participatietrajecten onvoldoende constructief samen. De analyse van casus laat vooral de volgende punten zien:
  - > Geen goede basis voor samenwerking en om onvoldoende om kunnen gaan met botsende belangen.
  - > Onvoldoende modus van samen bouwen en op elkaar voortbouwen.
  - > Onvoldoende focus op de maatschappelijke opgave.
- 6 Het samenspel tussen raad en college staat in onvoldoende in het teken van een gemeenschappelijk proces en gezamenlijk optreden richting participanten in de samenleving.

Resultaten

- 7 Afhankelijk van het participatietraject en de opgave zijn er grote verschillen. De bovengrens van gezamenlijke realisatiekracht is goed tot zeer goed. Zwembad Scharlakenhof is daarvan een typerend voorbeeld. Dit onderwerp laat zien dat gemeente Haren wel degelijk in staat is krachten te bundelen met partijen in de samenleving en slagvaardig maatschappelijke opgaven

te realiseren. Andere opgaven zijn typerend voor de ondergrens van realisatiekracht, in het bijzonder het initiatief 'Beeld van het lezend meisje' en 'Bebouwing van het perceel villa Handy'. De realisatiekracht is bij deze trajecten zeer laag.

- 8 Met uitzondering van het traject voor Zwembad Scharlakenhof draagt participatie onvoldoende bij aan democratie, met name:
  - > Inbreng van participanten komt onvoldoende tot zijn recht bij de trajecten voor bezuinigen en de draagvlak onder betrokkenen is onbepaald.
  - > Onvoldoende oordeelsvorming vanuit goed zicht op de situatie en alle relevante belangen bij de casus 'Vrachtverkeer Glimmen' en de 'Bebouwing perceel villa Handy'.
  - > Afname van vertrouwen en wederzijds begrip bij casus 'Beeld van het lezend meisje'.

Aanbevelingen

We willen de gemeente behoeden voor het schrijven van 'een nota burgerparticipatie' als oplossingsrichting. De kern is wat ons betreft vooral een **werkwijze**: hoe kun je op een goede manier als raad, college en ambtelijke organisatie omgaan met burgerparticipatie? Hoe organiseer je een vruchtbare samenwerking tussen bestuur en samenleving?

We vullen dit breed in: het gaat om samenwerking met inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen bij het realiseren van maatschappelijke opgaven. Hierbij gaat het niet alleen om opgaven waarin de gemeente een groot aandeel heeft, maar ook om opgaven waar anderen initiatief nemen en waarbij de gemeente een ondersteunende en stimulerende rol speelt.

- 1 Ga met elkaar aan de slag met een ontwikkelagenda voor (burger)participatie. Begin er vandaag mee en houd je er de komende jaren iedere dag mee bezig.
  - > Hoe kun je op een goede manier als raad, college en ambtelijke organisatie omgaan met burgerparticipatie?
  - > Hoe organiseer je een vruchtbare samenwerking tussen bestuur en samenleving?
- 2 Maak hiervoor gebruik van de bouwstenen op basis van dit rekenkameronderzoek (zie hieronder)
  - > Bouw daar op voort.
  - > Vul deze aan met eigen voorbeelden, werkwijzen en handreikingen.
  - > Ontwikkel een 'leer- en inspiratieomgeving gemeente Haren' om de ontwikkelagenda bij te houden en voor iedereen toegankelijk te maken – bijvoorbeeld in een Wiki-omgeving.
- 3 Werk vooral toe naar een gemeenschappelijk professionele werkwijze:
  - > Om als gemeentebestuur van buiten naar binnen te werken
  - > Om het samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie in dienst te stellen van samenwerking met partijen in de samenleving.
  - > Om telkens weer invulling te geven aan maatwerk.
- 4 Borg de werkwijze en houdt deze levend door het creëren van een lerende organisatie.
  - > Organiseer één of meer pilots met reflectie op de wijze van samenwerking – vooraf, tussentijds en achteraf.
  - > Doe daar ook als raad actief aan mee.

Bouwstenen voor de 'Ontwikkelagenda (burger)participatie gemeente Haren'

- 1 Vanuit een gemeenschappelijke professionele werkwijze invulling geven aan maatwerk
- 2 Regie door de raad op participatie
- 3 Slagvaardig en democratisch inspelen op initiatieven vanuit de samenleving
- 4 Alert zijn op veel voorkomende valkuilen
- 5 Borgen van de werkwijze

(1) Vanuit een gemeenschappelijke en professionele werkwijze invulling geven aan maatwerk

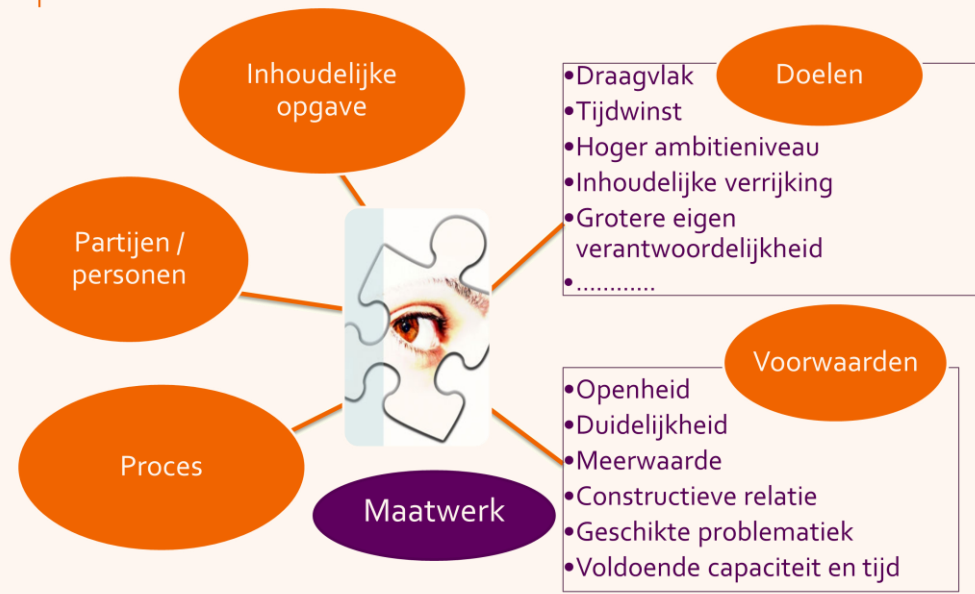
Onderdeel van een gemeenschappelijke professionele werkwijze is de vaardigheid tot maatwerk te komen.

- In nagenoeg elke situatie spelen dezelfde zaken net op een andere manier: belangen; belanghebbenden; doelen; rolverdeling; spelregels, verwachtingenmanagement; communicatie.
- Professionaliteit betekent dan dat je vanuit een gemeenschappelijke manier van werken zicht hebt op wat er speelt en in samenspel kunt inschatten wat in deze situatie precies nodig is – in plaats van elke keer 'lukraak' wat te doen. In samenspel met:
  - > Raad, college en ambtelijke organisatie.
  - > Participanten en initiatiefnemers.
- Professionaliteit betekent ook dat je ondanks deze complexiteit op basis van 'gezond verstand' kunt toewerken naar een resultaat met mensen die daar vanuit positieve energie aan willen bijdragen.
- Een professionele werkwijze betekent een gemeenschappelijke taal en handelingsrepertoire.

Participatie vraagt maatwerk! Wat is de dosering?

Hoe kom ik tot maatwerk?

(2) Regie vanuit de raad op participatie

Regie vanuit de raad betekent dat de raad actief richting geeft aan de aanpak van participatie bij die onderwerpen waar de raad ook over gaat – omdat de raad bevoegd is of een onderwerp grote impact heeft in de samenleving en politiek relevant is. Het college kan de raad daartoe in positie brengen.

Bij regie door de raad kun je denken aan:

- 1 Het richten van de inzet: onderwerp, afbakening en cruciale politieke keuzevraagstukken.
- 2 Selectie van cruciale partijen.
- 3 Bepalen van de gewenste participatie: participatievorm of doelen van participatie.
- 4 Cruciale processtappen.
- 5 De eigen rol van de raad tijdens het participatieproces.
- 6 De rolverdeling tussen raad en college in het proces.
- 7 Evaluatie en controle op de voortgang.

(3) Slagvaardig en democratisch inspelen op initiatieven uit de samenleving

Samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie en initiatiefnemers om op een democratische manier in te spelen op de initiatieven en de inbreng vanuit de samenleving:

- 1 Waar gaat het initiatief om?
  - > Wat is de maatschappelijke opgave: wat moet worden gerealiseerd?
  - > Wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?
  - > Wat zijn wellicht onbedoelde (negatieve) effecten voor anderen?
- 2 Wie zijn de initiatiefnemers? Wat willen en kunnen zij zelf?
- 3 Wat is het aandeel van het gemeentebestuur in de realisatie van de opgave?
- 4 Wat is de rolverdeling tussen het gemeentebestuur en de initiatiefnemers? (participatieladder)
- 5 Wat vragen de initiatiefnemers van de maatschappelijke omgeving en wat van het gemeentebestuur?
- 6 Welke belangen spelen hier? Wie zijn de belanghebbenden?
- 7 Wat zijn de relevante in politieke keuzevraagstukken om tot een goede belangenafweging te komen?
- 8 Welke keuze maken we?

Voorbeelden van politieke keuzevraagstukken:

- Werkt de gemeente mee aan een grootschalig windmolenpark op initiatief van een lokale energiecoöperatie – of niet?
- Sluiten we het zwembad en zien we af van verdere bemoeienis/ financiële bijdrage –of steunen we een burgerinitiatief om zelf exploitatie op te pakken en dragen we nog beperkt financieel bij?
- Leveren we als gemeente een actieve en financiële bijdrage aan de monumentendag of laten we het geheel over aan de samenleving (monumentenplatform, musea, horeca)?

(4) Alert zijn op veelvoorkomende valkuilen

Voorkom veelvoorkomende valkuilen die ook de praktijk van gemeente Haren en andere veel andere gemeenten relevant zijn:

- Participatie om de participatie.
- “Consensus en draagvlak zijn altijd te realiseren bij goede participatie” – een remmende illusie.
- Participatie komt neer op het weggelopen voor het nemen van beslissingen.
- Van een klankbordgroep consensus verwachten.
- Een representatief beeld als eis aan participatie.
- Ongenoege over de inhoudelijke uitkomst botvieren op de kwaliteit van het proces.
- Onvoldoende (politiek-bestuurlijke organisatie) om participatie te richten en er vervolgens aan te geven.
- Bestuurders / politici bewijzen lippen dienst aan participatie, maar handelen er vervolgens niet naar.
- Participatie zien als apart proces in plaats van integraal onderdeel beleidsproces.

(5) Borgen van de werkwijze

Borging van de werkwijze vraagt om een lerende organisatie. Dit betekent dat aandacht is voor uitproberen en doen, tussentijdse evaluatie en het formuleren van lessen om de werkwijze te onderhouden.

- Organiseer één of meer pilots met reflectie op de wijze van samenwerking – vooraf, tussentijds en achteraf. Dit staat meteen in het teken van leren en doen: Wat houdt de werkwijze precies in? Hoe werkt het en hoe doe je het.
- Besteed bij de voorbereiding van beleidsprocessen en projecten minstens even veel aandacht aan het vormgeven van de samenwerking met burgers, bedrijven en organisaties als aan de inhoud.
- Organiseer naast evaluatie van het algemene participatiebeleid ook systematische evaluatie van individuele participatietrajecten. Benoem best-practices en valkuilen en deel deze periodiek via intervisiebijeenkomsten.
- Organiseer kennismanagement en –deling over participatie. Zorg voor overzicht over de participatiepraktijk en de professionele vormgeving van trajecten, het inventariseren van best-practices en het ontwikkelen en ontsluiten praktische tools en handreikingen. Beleg dit bijvoorbeeld bij een ‘expertisegroep participatie’.

1 Het participatiebeleid in Haren

1.1 Doelen en ambities voor participatie

Norm: de gemeente streeft heldere doelen met burgerparticipatie na en maakt duidelijk wat de beoogde effecten zijn in de samenleving.

Er is geen uitgesproken en gemeenschappelijke visie op burgerparticipatie in Haren. Concrete doelen die de gemeente met burgerparticipatie wil realiseren zijn onbenoemd. Een startnotitie (2011) geeft eerste aanzetten voor nadere uitwerking. Hierin zijn twee doelen van participatie genoemd:

- het verbeteren van de kwaliteit van gemeentelijk beleid;
- het vergroten van draagvlak voor gemeentelijk beleid.

In opeenvolgende coalitieakkoorden is burgerparticipatie aangemerkt als een belangrijk onderwerp. Het realiseren van de ambitie voor burgerparticipatie vraagt om een 'nieuwe bestuurscultuur':

Ambities in opeenvolgende coalitieakkoorden

In het coalitiemanifest 2010-2014 is burgerparticipatie genoemd als belangrijk thema dat nader ingevuld dient te worden. Het coalitieakkoord 2014-2018 gaat verder en wijst ook op een nieuwe bestuurscultuur, samenwerking en aansluiting op maatschappelijke initiatieven.

"Bij burgerparticipatie gaat het niet alleen om de vraag hoe inwoners kunnen participeren in het overheidsbeleid, maar ook en steeds meer om de vraag hoe de gemeente kan aansluiten bij bewonersinitiatieven. In een netwerksamenleving gaan inwoners en gemeente samen de uitdagingen aan. Dat vraagt een nieuwe bestuurscultuur en een goede infrastructuur voor samenwerking tussen gemeente en inwoners, en voor de aansluiting gemeente- inwonersinitiatieven" — *Coalitieakkoord 2014-2018*.

In het licht van bovenstaande ambitie is tevens duidelijk dat de te overbruggen afstand tussen de huidige situatie en het gewenste streefbeeld groot is. Een beschrijving van de situatie in 2011 maakt duidelijk dat voorwaarden onvoldoende ingevuld zijn om de ambities daadwerkelijk te kunnen realiseren:¹

- Burgerparticipatie is onvoldoende onderdeel van de reguliere werkwijze voor het ontwikkelen en uitvoeren van beleid.
- Er is geen gemeenschappelijke visie op burgerparticipatie.
- Het ontbreekt aan een gemeenschappelijke taalafspraken en uniform optreden.
- Raad en college zetten gescheiden van elkaar in op burgerparticipatie.
- Het ontbreekt aan overzicht van instrumenten en een afwegingskader.
- Er is geen gezamenlijk gedragen uitvoeringsplan voor participatietacties.

Het doel 'draagvlak voor beleid' uit 2011 verhoudt zich lastig met de vraag uit het huidige coalitieakkoord: 'hoe kun je aansluiten bij bewonersinitiatieven?'. Draagvlak voor beleid is een nogal eenzijdige wens. Niet de bijdrage van de burger staat voorop, maar het beleid van de gemeente.

¹ Gemeente Haren, Raadsvoorstel nummer 9, februari 2011, p. 2 en p. 4 (startnotitie).

1.2 Middelen en instrumenten voor participatie

Norm: Er zijn werkvormen beschikbaar om burgerparticipatie vorm te geven. De gemeente beschikt over benodigde middelen (financiën, expertise, personele capaciteit) om deze doelen te realiseren.

In 2010 wordt opgemerkt dat de gemeente over een uitgebreide 'toolbox' beschikt, dat het er nu op aan komt om 'vooral aan de slag te gaan' en burgerparticipatie vooral een kwestie is van 'gewoon doen'.² Gewezen wordt op:

- Een participatieladder die de Ombudsman heeft geïntroduceerd.
- Vuistregels.
- Middelen en werkvormen.

De startnotitie uit 2011 maakt echter duidelijk dat de voorwaarden voor 'doen' onvoldoende zijn ingevuld. Er waren aanzetten voor het ontwikkelen van een afwegingskader en instrumenten. Deze zijn niet verder gebracht dan de uitgangspunten voor een op te stellen 'Basisdocument Burgerparticipatie'.

In maart 2014 stelt de raad op eigen initiatief een referendumverordening vast. De verordening voorziet eveneens in de mogelijkheid van een raadplegend referendum.

De gemeente maakt voor het onderwerp participatie geen aparte middelen vrij. Er is geen gelabeld budget waar projectleiders een beroep op kunnen doen als zij participatie willen organiseren. Hier worden per project middelen voor georganiseerd. Uit de verdiepende fase blijkt overigens dat dit bij de bestudeerde casus niet als belemmering wordt aangevoerd. Vanuit het college wordt dit echter wél als knelpunt ervaren: burgerparticipatie vraagt om de inzet van extra middelen die niet altijd beschikbaar zijn (interview).

1.3 Borging van participatie

Norm: Participatie is 'ingeburgerd' en geborgd in de werkprocessen van de gemeentelijke organisatie. De gemeente beschikt over een actuele werkwijze voor vormgeven en uitvoeren van burgerparticipatie

De gedachte dat 'iedere situatie anders is en de inzet van burgerparticipatie altijd om maatwerk vraagt', wordt algemeen gedeeld binnen het gemeentebestuur en de organisatie.³ Deze gedachte is verder niet uitgewerkt en geborgd in een gemeentebrede werkwijze voor afwegen, vormgeven en uitvoeren van burgerparticipatie. Dit wordt breed onderkend binnen het gemeentebestuur, zowel bij de geïnterviewde raadsleden als bij het college (interviews).

"Een gemeenschappelijke lijn voor burgerparticipatie ontbreekt en dat is lastig."

² Gemeente Haren, Raadsvoorstel nummer 50, 18 oktober 2010. In hetzelfde voorstel worden voorlopige handreikingen gedaan voor de betrokkenheid van burgers en maatschappelijke partijen bij twee actuele onderwerpen: de noodzakelijke bezuinigingen vanaf 2012 en het visietraject Haren 2020.

³ Diverse interviews met interne sleutelpersonen.

Dat geldt ook voor het (al dan niet) ondersteunen van initiatieven uit de samenleving. Kennis en ervaringen rondom het onderwerp participatie worden niet systematisch vastgelegd in bijvoorbeeld handreikingen, checklists of andere vormen.

Het op te stellen basisdocument had hierin moeten voorzien. Dit traject zou een coproductie van de raad en college worden dat vervolgens zou moeten 'landen' in de gemeentelijke werkwijzen.

- “Het basisdocument burgerparticipatie dient niet alleen een papieren document te worden, maar een manier van werken, waar iedereen zich in kan vinden. (...) “Het moet een vanzelfsprekendheid worden dat we ons bij ieder project afvragen of dit in aanmerking komt voor burgerparticipatie.”
  - “Om burgerparticipatie daadwerkelijk te laten slagen is zorgvuldige communicatie met alle betrokkenen partijen een noodzakelijke voorwaarde. Dit betekent dat de lijn die raad en college kiezen, ingebed moet worden in de organisatie. Een papieren document is hierbij niet voldoende. Uitleggen is belangrijk. Waarom hebben we hiervoor gekozen? Wat betekent dit voor de manier van werken?”
  - “Om de uitvoering te borgen is het belangrijk dat alle afdelingen goed geïnformeerd worden over de werkwijze. Hiervoor zullen intern verschillende bijeenkomsten belegd moeten worden.”
- Gemeente Haren, Raadsvoorstel nummer 9, februari 2011 (startnotitie).

2 Participatie in de praktijk: aanpak en samenwerking

2.1 Professionele vormgeving en maatwerk

Norm: Er is sprake van een goede voorbereiding en professionele vormgeving op maat. Per traject wordt een plan van aanpak geschetst met doelen, rolverdeling en invloed van burgers, werkvormen. De gemeente zet zinvolle werkvormen in die passen bij de beoogde delen.

Participatie van burgers, bedrijven en organisaties wordt onvoldoende voorbereid en op maat vormgegeven. Het is niet gebruikelijk dat een participatieplan op papier wordt uitgewerkt. Dat zien we onder meer bij de casus Vrachtverkeer Glimmen, en de casus 'Bebouwing perceel villa Handy'. Vaak is de houding om 'gewoon te beginnen'. De doelen, het voldoen aan relevante voorwaarden en de keuze voor een of meerdere bestuursstijlen blijven in die gevallen onder belicht. Dat leidt tot allerlei valkuilen en teleurstellingen gaande het proces, zoals onduidelijke verwachtingen bij participanten over hun invloed en de wijze waarop het gemeentebestuur omgaat met hun inbreng.

Bij de casus Bebouwing perceel villa Handy ontbreekt bijvoorbeeld een duidelijke en gemeenschappelijke lijn om dit initiatief op een goede wijze op te pakken – zowel binnen het gemeentehuis tussen raad, college en ambtelijke organisatie als met de initiatiefnemer en omwonenden. Op voorhand – maar ook tussentijds - bestaat geen duidelijkheid over de gekozen bestuursstijl, de rolverdeling, de openheid van het proces, spelregels en relevante kaders. Het traject ontrolt zich vervolgens over drie bestuursperioden en gaat slepen.

Representativiteit als stok om het participatieproces te slaan.

Ook bij casus waar wel wordt geïnvesteerd in een plan van aanpak behoedt de voorbereiding onvoldoende voor valkuilen. We zien dat bijvoorbeeld bij de Begrotingswijzer. Een rode draad bij de casus over de bezuinigingen is onvoldoende doordenking van het thema 'representativiteit'. Als representativiteit van belang is moet hier speciale aandacht aan worden besteed om problemen aan het einde van de rit te voorkomen. Representativiteit is anders snel een stok om het participatieproces te slaan.

Casus Bezuinigingen

Burgerraadpleging (2011)

De raad wil inwoners actief betrekken bij de noodzakelijke ombuigingen in de periode 2012-2015. 'Inwoners moeten iets te kiezen hebben', maar 'de keuzes moeten voor raad en college acceptabel zijn'. Een extern bureau organiseert een digitale peiling onder 3.000 inwoners over 45 bezuinigingsvoorstellen. Betrokken inwoners kiezen vooral voor bezuinigingen op peuterspeelzalen, duurzame bebouwing, vluchtelingenwerk, landschapsbeheer en muziek- en cultuurlessen. De voorbereiding komt onder druk tot stand en de gekozen werkvorm is onvoldoende 'passend', waardoor de beoogde representativiteit onder druk staat:

- De organisatie moest onder tijdsdruk en met beperkte middelen werken.
- De doelen van participatie zijn onvoldoende helder: zijn inwoners medebeslissers of geven zij een advies aan het bestuur?
- Onvoldoende is afgewogen of het onderwerp zich leent voor grootschalige participatie: zijn inwoners geïnteresseerd in het vraagstuk? Gedurende het traject lukt het bijvoorbeeld onvoldoende om keuzes goed te vertalen naar de belevingswereld van burgers.
- De doelstellingen, randvoorwaarden en eisen aan het proces waren op voorhand niet helder.
- Hoewel dat nadrukkelijk wél de bedoeling was, lukt het niet de uitkomsten van de participatie te betrekken bij de besprekingen over de voorjaarsnota in juni 2011.

Inloopavonden (2013)

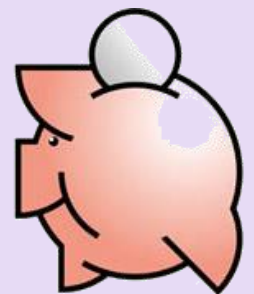
Het college organiseert twee bijeenkomsten voor inwoners en maatschappelijke partijen met als doel inwoners te betrekken bij bezuinigingsvoorstellen. Op voorhand wordt een lijst met mogelijke maatregelen gepubliceerd en inwoners kunnen ook via de website reageren. Aan de bijeenkomsten nemen circa 120 personen deel. Ook ontvangt de gemeente diverse brieven en e-mails. De deelnemers formuleren een groot aantal alternatieve bezuinigingsvoorstellen. Het college noemt de bijeenkomsten een succes, ook omdat 'inwoners onderling in gesprek waren over de noodzaak van bezuinigingen'.

- Voor het traject is geen plan van aanpak uitgewerkt.
- Tijdens de bijeenkomsten zijn vooral vertegenwoordigers van maatschappelijke partijen (vaak bestuurders) aanwezig en weinig 'niet-georganiseerde' inwoners. Op voorhand is onvoldoende doordacht met welke groepen het bestuur in contact wilde komen en welke werkvormen dan het beste passen. Vanaf de start is doorgeredeneerd naar twee bijeenkomsten met open inschrijving.
- Sleutelpersonen van de gemeente typeren de opbrengst vooral als 'eigen belangen' van de verschillende maatschappelijke organisaties (interviews). Dit illustreert onvoldoende inzicht in de doelen van participatie. Het is op zichzelf logisch dat deelnemers vanuit 'gezond eigenbelang' deelnemen en hun belang op tafel leggen. Voor het gemeentebestuur kan inzicht in de verschillende belangen belangrijk zijn om een goede afweging te maken en mogelijk ook op andere ideeën te komen (inhoudelijke verrijking). Het proces kan ook bijdragen aan het versterken van wederzijds begrip doordat deelnemers zich verplaatsen in elkaars belangen.
- Tot slot is denkbaar dat maatschappelijke instellingen of groepen uit de samenleving ook namens hun achterban of eigen doelgroep spreken. Zo kan het bereik in de samenleving toch groot zijn.

Begrotingswijzer (2015)

Het college wil inwoners betrekken bij de keuzes voor bezuinigingen vanaf 2016. Alle inwoners kregen de mogelijkheid om in de periode 13 februari tot en met 8 maart 2015 een online enquête invullen: De Begrotingswijzer. De Begrotingswijzer bevat bezuinigingsvoorstellen, suggesties om inkomsten te vergroten en er is ruimte voor eigen ideeën van inwoners. Diverse communicatiemiddelen zijn ingezet om inwoners te attenderen, via mediaberichten, het plaatsen van borden met een 'spaarvarken' op zichtbare plekken en het uitdelen van spaarvarkentjes op het Raadhuisplein.

- Er is sprake van een uitvoerige voorbereiding en een uitgebreid plan van aanpak.
- Ruim 300 inwoners vullende Begrotingswijzer in. Op de gemeentelijke website

valt te lezen: "we zijn hier content mee".⁴ Uit interviews blijkt echter dat het argument 'onvoldoende representativiteit' uiteindelijk de doorslag gaf om de resultaten grotendeels opzij te leggen – met uitzondering van het voorstel om hondenbelasting in te voeren. Dit voorstel is uiteindelijk niet door het college overgenomen.

- Bij dit project blijkt opnieuw dat inwoners onvoldoende zijn geïnteresseerd in het onderwerp: "mensen vonden het niet leuk" (interview). Deze ervaringen heeft de gemeente ook in 2011 en 2013 maar leidt niet tot een andere voorbereiding of doordenking van dit punt.

Onvoldoende zicht op alle relevante belangen

Burgerparticipatie kan helpen om alle relevante belangen rond een keuzevraagstuk in beeld te krijgen. De gemeente kan dan een betere afweging van de belangen maken. Tegenover ieder belang staat namelijk een ander belang, ook al melden niet alle belanghebbenden zich. Een probleem ontstaat wanneer alleen bepaalde belangen in beeld komen en andere belangen ondersneeuwen of buiten beeld blijven. We zien dit bij twee casus gebeuren.

Bij de casus Vrachtverkeer Glimmen wordt het vraagstuk over instellen van een verbodzone voor doorgaand vrachtverkeer hoofdzakelijk als een lokale opgave behandeld. Deze gemeente kan de maatregel echter niet zonder medewerking van regionale overheden realiseren. Een verkeersverbod heeft consequenties voor de verkeersstromen in omliggende gemeenten. Participanten zijn na circa drie jaar overleg in de werkgroep teleurgesteld als de regionale belangen in hun ogen de doorslag geven bij de keuze voor andere maatregelen.

Casus Vrachtverkeer Glimmen (vanaf 2013): alle belangen in beeld?

In januari 2013 neemt de raad een motie aan om toe te werken naar een verbod voor doorgaand vrachtverkeer in de kern Glimmen. Het college besluit in december 2013 een werkgroep Rijkswaterstaatweg in te stellen om de problematiek in kaart te brengen bestaande uit de wethouder Verkeer, een gemeentelijke beleidsadviseur, Plaatselijk Belang Glimmen, Veilig Verkeer Glimmen, de politie en Transport en Logistiek Nederland.

- De politie geeft eerder aan dat een verbod moeilijk is te handhaven. Regionale overheden willen eerst goed zicht op de feitelijke situatie voordat maatregelen in beeld komen.
- In september 2014 besluit het college tot instelling van een zoneverbod voor doorgaand vrachtverkeer in de gehele gemeente Haren. Het college wil hierover afspraken maken met de provincie, Rijkswaterstaat en buurgemeenten.
- De werkgroep benadert het onderwerp tot die tijd vooral als een lokale opgave. Het gemeentebestuur kan echter niet zelfstandig tot een verbod besluiten zonder samenwerking met buurgemeenten en de bredere regio. Een lokaal verbod heeft regionale gevolgen voor de verkeersstromen. Dit blijkt ook uit een collegebesluit in februari 2015 om het verbod aan te houden in afwachting van de uitwerking van een regionaal maatregelenpakket.
- In april 2015 - ruim twee jaar na de raadsmotie – laat de gemeente een 'nulmeting' uitvoeren naar het aandeel vrachtverkeer in de totale verkeerssituatie. De uitkomsten wijzen uit dat het aandeel vrachtverkeer acceptabel is.
- Lokale participanten zijn dan al teleurgesteld in het proces. Zo uit Veilig Verkeer Glimmen in een brief aan het college haar ongenoegen over de doorslag van het regionale belang in de afwegingen van het college (8 februari 2015).

⁴ http://www.haren.nl/portal-haren/haren-bezuinigt_43590/item/uitslag-begrotingswijzer_29843.html

2.2 Kwaliteit van samenwerking

Norm:

- Het gemeentebestuur is een goed samenwerkingspartner voor burgers, bedrijven en organisaties en zorgt voor goed verwachtingenmanagement.
- De gemeente speelt goed in op initiatieven uit de samenleving.

De samenwerking tussen gemeente, burgers, bedrijven en organisaties is in verschillende casus onvoldoende constructief. Dit blijkt met name bij de casus Vrachtverkeer Glimmen, de casus 'plaatsing beeld lezend meisje' en de casus 'bebouwing perceel villa Handy'.

- De gemeente toont zich onvoldoende als goede samenwerkingspartner.
- Gemeente en inwoners en andere deelnemers komen onvoldoende in een modus waar zij samen bouwen aan een gemeenschappelijke opgave.
- De menselijke maat is onvoldoende leidend in de samenwerking.

Goede basis voor samenwerking?

Constructieve samenwerking stelt eisen aan de gemeente en aan de participanten. Deze basis voor goede samenwerking is geen gegeven. Dit blijkt onder meer bij de casus vrachtverkeer in Glimmen. Het college stelt een werkgroep in om de problematiek in kaart te brengen. In een situatie waar veel belangentegenstellingen bestaan doet de werkvorm 'Werkgroep' een groot beroep op een goede samenstelling van een dergelijke groep. Van een werkgroep mag vervolgens ook verwacht worden dat een goede basis voor samenwerking bestaat waarbij leden zich willen verplaatsen in elkaars belang en op elkaar willen voortbouwen. De werkgroep blijkt hiertoe niet in staat.

De gemeente is zelf lid van de werkgroep en niet in staat relevante belangen goed te verbinden en tussen botsende belangen te bemiddelen of daarin een gezaghebbende belangenafweging te maken. De gemeente communiceert weliswaar dat zij mede afhankelijk is van onderhandelingen in de regio over het verkeersverbod – waarbij inbreng uit de lokale samenleving kan dienen om de argumenten kracht bij te zetten- maar de gemeente maakt onvoldoende duidelijk dat het bewonersbelang moeilijk kan opwegen tegen de belangen van andere gemeenten. Ook praat de gemeente met de bewoners over verschillende infrastructurele maatregelen terwijl de noodzakelijke mede-financiering zeer twijfelachtig is.

Casus Vrachtverkeer Glimmen (vanaf 2013)

Het college stelt in 2013 een werkgroep Rijksstraat weg in met verschillende vertegenwoordigers uit de samenleving om de problematiek te verkennen. Deelnemers zijn de wethouder Verkeer, een gemeentelijke beleidsadviseur, Plaatselijk Belang Glimmen, Veilig Verkeer Glimmen, de politie en Transport en Logistiek Nederland.

Er is sprake van uitgebreid overleg met de werkgroep. De deelnemers komen er echter niet uit. Zij houden vast aan hun eigen belang en zijn niet in staat deze met elkaar te verbinden. De vertegenwoordiger van de transportsector (Transport en Logistiek Nederland) verlaat uiteindelijk onder druk van andere deelnemers de werkgroep. Deze organisatie gaat vervolgens bij regionale overheden – waaronder de Regio Groningen-Assen – lobbyen tégen een zonaal verbod voor vrachtverkeer (bron: interviews).⁵

Samen bouwen?

Om maatschappelijk opgaven te realiseren hebben initiatiefnemers de gemeente nodig en heeft de gemeente initiatiefnemers nodig. Uitdaging hierbij is om in een modus te komen waarbij samen gebouwd wordt: gemeente en initiatiefnemers hebben dezelfde opgave voor ogen en zetten samen

⁵ Bron foto: Haren | de Krant, 2 februari 2015 (online editie).

de schouders er onder. Bij de casus Handy wordt deze succesfactor niet ingevuld. De energie achter het initiatief gaat verloren in een langshepend traject.

Het initiatief start met positieve energie. Een ontwikkelaar heeft een oplossing voor het perceel en vervallen pand. De eerste ambtelijke reactie is positief – op basis van de geldende beleidskaders.

Vervolgens organiseert het proces vooral weerstand en protest – met name tegen de bouw van appartementen op de plaats van het de oude villa. Een verklaring is de keuze om omwonenden vooral aan te spreken als 'insprekers' op conceptplannen voor het perceel. Een proces van samen 'bouwen' aan een gemeenschappelijke opgave komt niet tot stand. De initiatiefnemer en bewoners raken zelfs helemaal niet in gesprek en aan het einde van het traject zijn de onderlinge verhoudingen van dien aard dat daarvoor de basis in het geheel ontbreekt.

Casus Bebouwing perceel villa Handy (2006-2014)

Het perceel staat in 2005 te koop. De daarop gelegen villa Handy is in verval geraakte en op dat moment een doorn in het oog als entree van Haren. Een projectontwikkelaar verwerft in 2006 de grond en heeft een plan (A) voor het realiseren van woningen. Een belangrijk onderdeel van het plan betreft sloop van de oude villa die hiermee plaats gaat maken voor appartementen.

- Een eerste ambtelijk advies is positief. Na een bestuurswisseling stelt de gemeente aanvullende eisen. Initiatiefnemer en gemeente komen samen uit bij een nieuwe invulling van het plan (B).
- Het plan wordt in dat zelfde jaar gepresenteerd aan omwonenden die hiertegen in verzet komen. Het college buigt zich in reactie over nieuwe kaders voor een nieuw plan (C). Het college stelt de raad voor de door het college vastgestelde nieuwe kaders te verwerken in een nog op te stellen bestemmingsplan. Vervolgens geven insprekers aan niet goed te zijn betrokken, waarop het college besluit het voorstel over verwerking van de kaderstelling terug te trekken.
- De initiatiefnemer verkoopt een deel van het perceel en dient een nieuw plan in (D).
- In 2014 is opnieuw sprake van een bestuurswisseling. Het nieuwe plan (D) wordt na deze bestuurswisseling voorafgaand aan de procedure in raad besproken. De raad geeft (vroegtijdig) aan bij aanvrager dat zij geen medewerking zal gaan verlenen aan de bestemmingsplanwijziging.
- De gemeente start hierop een traject om als intermediair tussen de ontwikkelaar en omwonenden op te treden. De ontwikkelaar en bewoners hadden op dat moment geen behoefte aan een onderling gesprek.
- Door de ingezette economische recessie is de situatie dan sterk veranderd en de projectontwikkelaar is niet meer in staat om het terrein te ontwikkelen. In dat zelfde jaar komt het perceel via een openbare veiling in handen van een particulier die het pand wil restaureren.

Focus op realiseren van de maatschappelijke opgave?

We zien twee uitersten. Bij de casus 'Overdracht zwembad Scharlakenhof' bestaat bij initiatiefnemers en de gemeente sterke focus op de maatschappelijke opgave. Bij de casus 'Beeld van het Lezend meisje' vertroebelt deze focus gaandeweg – dit zet een rem op het initiatief.

Een groep inwoners wil een kunstwerk – beeld 'Lezend meisje' - aanbieden om de publieke ruimte in hun straat aantrekkelijker te maken en ontmoeting stimuleren. De gemeente werkt graag aan dit initiatief mee en stelt zich constructief op. Bij de start is bij initiatiefnemers en de gemeente sprake van goede intenties en veel energie.

Bij het realiseren van een initiatief komt meestal veel kijken. Dat is ook het geval bij een ogenschijnlijk 'eenvoudig' initiatief als de schenking van een beeld.

Een vergunning voor plaatsing van het beeld wordt soepel geregeld. Ook zegt de gemeente nadere ondersteuning toe, onder meer de toezegging om het beeld op een sokkel te plaatsen en daaromheen een ontmoetingsplek te creëren met twee bankjes.

Toch is een groot risico dat randzaken gaan overheersen. De realisatie van de maatschappelijke opgave, waar alle energie vandaan komt, staat dan niet meer centraal. Zo gaat het ook bij deze casus. De focus verschuift naar bijzaken zoals de verzekering van het beeld en de formele overdracht die aan eisen is gebonden. Daar loopt het initiatief uiteindelijk op stuk.

Een vraag is bij deze casus of gemeente en inwoners voldoende de grenzen hebben opgezocht van 'hoe het wél kan' of 'hoe het ook anders kan'. Er is veel overleg geweest, toch is – in ieder geval vanuit de gemeente – vast gehouden aan bestaande regels en procedures. Wat het aandeel is van de bewoners bij het vastlopen van de samenwerking is niet bekend omdat zij niet aan dit onderzoek willen meewerken, vanwege de teleurstelling over het proces.

Casus 'Beeld van het Lezend meisje' (2014-2015)

Initiatiefnemers willen graag dat de gemeente het beeld verzekert tegen schade. De gemeente geeft aan dat zij kunstwerken in de openbare ruimte nooit verzekert – de premie weegt niet op tegen de eventuele schade. Wel wil de gemeente meewerken aan een extra fundering en zegt toe eventuele schade aan het beeld te zullen herstellen.

De gemeente stelt voor dat inwoners het beeld ook in eigendom kunnen houden en het vervolgens zelf verzekeren. De gemeente zal dan in staan voor het onderhoud. Beide opties zijn voor de inwoners echter geen oplossing.

Om het beeld daadwerkelijk over te dragen moet er een collegebesluit komen en een schenkingsovereenkomst met de rechtmatige eigenaar. De groep inwoners is gezamenlijk eigenaar en vanuit een juridisch invalshoek niet 'bekwaam' om de overeenkomst te tekenen. Dat vereist dat de groep zich verenigt in bijvoorbeeld een stichting. Daar willen de inwoners niet in meegaan. Andersom zijn de bewoners niet bereid een schenking vanuit een natuurlijk persoon te organiseren – het beeld is in gezamenlijkheid aangekocht.

De renovatie van zwembad Scharlakenhof laat zien dat de gemeente en de lokale samenleving hun krachten op een goede manier kunnen bundelen.

Er komt veel energie en inzet vrij in de samenleving voor het behoud en de doorstart van het zwembad. Een initiatiefgroep van vrijwilligers zet zich actief in om de doorstart van het zwembad te onderzoeken samen met de Koninklijke Nederlandse Zwembond. Zij kunnen onderbouwen dat een gezonde exploitatie – grotendeels met inzet van vrijwilligers – mogelijk is. Vervolgens zijn veel vrijwilligers actief betrokken

bij de renovatie en de daadwerkelijke exploitatie.⁶ Ook zeggen diverse ondernemers hulp toe – wat de renovatiekosten drukt. Het gemeentebestuur faciliteert de doorstart onder meer met het ter beschikking stellen van een lening voor modernisering van de technische installatie en een jaarlijkse exploitatiebijdrage.

⁶ Foto: vrijwilligers aan het werk in het zwembad. (Bron: Facebookpagina 'Steun zwembad Scharlakenhof').

Casus Overdracht zwembad Scharlakenhof (2011-2014)

Wat stimuleert?

- Positieve energie blijft behouden tijdens het proces, zowel bij de initiatiefnemers en ook aan de zijde van de gemeente, vooral bij het college en bij de raad.
- Vanaf de start is er voor de initiatiefgroep één contactpersoon vanuit de gemeente beschikbaar. De initiatiefnemers hoeven niet zelf binnen de organisatie op zoek naar antwoorden. De contactpersoon denkt actief mee met de initiatiefnemers. Hierdoor kan de energie van de initiatiefnemers gefocust blijven op de opgave.
- Vanuit de gemeente is de inzet vooral gericht op persoonlijk contact, korte lijnen in plaats van enkel schriftelijke communicatie. Hierdoor is snel duidelijk wat initiatiefnemers kunnen verwachten en wat de gemeente verwacht van initiatiefnemers.
- De initiatiefgroep is ambitieus en vooral gericht op doen en realiseren.
- De raad is actief betrokken om ruimte te geven aan het initiatief uit de samenleving. Het traject start met een aangenomen motie om doorstart te onderzoeken – en daarbij nadrukkelijk de kracht in de samenleving aan te spreken. Voor de initiatiefnemers is hierbij op voorhand duidelijk dat er binnen de raad draagvlak bestaat voor het proces.
- De raad blijft nauw betrokken en geeft invulling aan voortgangsbewaking. Als het de initiatiefgroep in 2012 niet lukt om tijdig bij het college een uitgewerkt voorstel in te dienen dreigt het proces te stranden. De gemeenteraad neemt daarop in juni 2012 een initiatiefvoorstel aan dat het maatschappelijk initiatief toch een kans op voortgang biedt.
- Het college en de ambtelijke organisatie sturen op haalbaarheid en uitvoerbaarheid van het initiatief en besteden aandacht aan een risico-inventarisatie om dit af te kunnen wegen. Dit stimuleert gezonde en duurzame initiatieven die vervolgens op eigen kracht verder kunnen.
- Initiatiefnemers en vrijwilligers uit de bredere samenleving zijn bereid en in staat een deel van de benodigde middelen en inzet ('handen uit de mouwen') zelf toe te delen.
- De gemeente is bereid het initiatief op maat te ondersteunen door het verstrekken van een lening en een jaarlijkse exploitatiebijdrage. De raad is ook betrokken bij het wegen van de inzet van gemeenschapsgeld voor het initiatief. De initiatiefgroep wijst ook op ondersteuning door het inhuren van een adviseur die met de initiatiefnemers meedacht.

Wat remt?

- De verkenning van de doorstart en de huidige exploitatie is grotendeels in handen van vrijwilligers. Vanuit het college wordt met strakke proceskaders gestuurd op de voortgang – als ware sprake van professionals die zeer bedreven en ervaren zijn met het doorstarten van zwembaden. Als de initiatiefnemers in 2012 een deadline niet halen dreigt het hele proces te stranden.
- De juridische maat prevaleert boven de menselijke maat. De overdracht van het zwembad gaat gepaard met veel contractuele overeenkomsten. De initiatiefnemers ervaren deze als knellend voor het functioneren van de organisatie – een gesprek over aanpassing blijkt lastig. "De afspraken lijken in beton gegoten" (interview). Initiatiefnemers ervaren dat de gemeente hier onvoldoende meedenkt in termen van mogelijkheden in plaats van onmogelijkheden.
- Op verzoek van de gemeenteraad is in het plan een erfpachtconstructie opgenomen. De initiatiefnemers hadden voorzien in koop en daarmee eigendom van het bestaande pand. Het laten vervallen van deze randvoorwaarde levert een verlaging van de jaarlijkse exploitatiebijdrage maar ook een extra afstemming, afspraken (en onduidelijkheden) met de gemeente over beheer en onderhoud van het maatschappelijk vastgoed.

2.3 Samenspel raad - college

Norm: Het samenspel tussen raad en college maakt eenduidig optreden naar buiten toe mogelijk en wordt niet gehinderd door interne meningsverschillen of interventies. De raad is op een passende wijze betrokken bij participatieprocessen.

Het samenspel tussen raad en college staat onvoldoende in het teken van gemeenschappelijk optreden en het samen doordenken van een gezamenlijk proces. Dat werkt door in het samenspel tussen het gemeentebestuur (raad en college) en de lokale samenleving.

Samenwerking met andere partijen en het richten van de gemeentelijke inzet bij maatschappelijke opgaven verlopen beter naarmate raad en college werken vanuit een gedeeld idee over:

- Waarom, wanneer en met welke resultaten participanten zijn betrokken bij de realisatie van maatschappelijke opgaven.
- Op een democratische manier inspelen op de initiatieven en inbreng vanuit de samenleving.
- De precieze rol- en taakverdeling tussen raad en college en hoe je elkaar goed in positie kunt brengen.

Raadsleden en het college geven aan dat gebrek aan gemeenschappelijke taalafspraken goed samenspel tussen raad en college belemmeren. Onderwerpen worden vooral inhoudelijk behandeld met onvoldoende aandacht voor de inrichting van het proces. Raadsleden geven aan dat zij hier meer aandacht aan willen besteden maar daartoe onvoldoende in positie worden gebracht vanuit het college en de ambtelijke organisatie. Een lange termijn agenda ontbreekt. Raadsleden wijzen in het bijzonder op gebrek aan tijd, onduidelijke spelregels voor burgerparticipatie, onvoldoende inzicht in de keuze voor bepaalde werkvormen, gebrek aan een heldere de rol- en invloedsverdeling tussen participanten en het gemeentebestuur.

"Er is verwarring over het begrip participatie en tot heden lukt het de raad, het college en de organisatie niet om op basis van gemeenschappelijke taal tot goede afwegingen te komen voor de inzet van participatie." (interview).

Bij de casus 'bebouwing van perceel Villa Handy' is de raad aanvankelijk niet betrokken. Ook ontbreekt ook een participatieplan waarmee de raad in positie zou kunnen komen. Ondertussen voert het college onderhandelingen met de initiatiefnemer. Telkens moet de portefeuillehouder met de resultaten van de onderhandelingen 'terug naar de raad' om instemming te vragen voor de plannen. De interne wisselwerking tussen raad en college leidt tot een onnavolgbaar proces voor de initiatiefnemer en gebrek aan heldere spelregels.

Bij de casus 'bezuinigingen' neemt de raad in 2011 een besluit voor het betrekken van inwoners maar blijft de eigen rol onduidelijk. In 2014 houdt de raad zich bewust afzijdig van de Begrotingswijzer, maar daarmee blijft ook onduidelijk hoe de resultaten van de participatie worden behandeld.

Omgekeerd wil het college wil ook graag in positie komen als inwoners of maatschappelijke partijen de raad benaderen om steun te zoeken voor maatschappelijke initiatieven. De afweging voor het 'waarderen' of 'afkeuren' van maatschappelijke initiatieven vraagt samenspel, onder meer:

- Welk aandeel hebben inwoners of partijen uit de samenleving in de opgave en welk aandeel neemt het gemeentebestuur?
- Zet de gemeente eigen hulpbronnen in ter ondersteuning en zo ja welke?
- Wat is het doel of de verwachting vanuit het gemeentebestuur?
- Hoe kan het gemeentebestuur ruimte bieden?
- Stelt het gemeentebestuur noodzakelijke voorwaarden aan het initiatief?

Informatievoorziening aan de raad over de uitvoering van het participatiebeleid

De raad wordt niet systematisch geïnformeerd over de uitvoering en kwaliteit van burgerparticipatie. In een startdocument voor een 'basisdocument Burgerparticipatie' wordt onder meer gesproken over evaluatie van de participatiepraktijk. Aan evaluatie is door het uitblijven van het basisdocument geen invulling gegeven (zie ook hoofdstuk 1).

Op zichzelf is dit geen bezwaar vanuit de gedachte dat burgerparticipatie geen aparte status heeft, maar in de dagelijkse praktijk onderdeel moet zijn van het reguliere werk. Omdat college en ambtelijke organisatie individuele participatietrajecten niet systematisch evalueren, is er echter geen basis voor systematische informatievoorziening aan de raad.

3 Participatie in de praktijk: resultaten

3.1 Realisatiekracht: Bijdrage aan realiseren van opgaven

Norm: De gemeente slaagt er samen met burgers, bedrijven en organisaties in om maatschappelijke opgaven zo slagvaardig, snel en efficiënt mogelijk te realiseren.

Idealiter leidt participatie tot realisatiekracht: krachten bundelen om samen meer te realiseren. Zo is een doel in Haren dat participatie bijdraagt aan beter beleid en betere plannen (zie paragraaf 1.1.). De bijdrage van burgerparticipatie aan het realiseren van maatschappelijke opgaven is bij vier van de vijf casus nihil tot gering. Bij de casus zwembad Scharlakenhof is de realisatiekracht groot. Deze casus laat zien dat gemeente en inwoners in staat zijn om samen een grote realisatiekracht te ontwikkelen. Een reden om participatie in te zetten kan zijn om een maatschappelijke opgave sneller te realiseren of om vertraging door bezwaren van partijen te voorkomen. Dit zien we bij weinig trajecten terug. Wat zien we concreet bij de vijf casus?

Casus Vrachtverkeer Glimmen

- Het traject draagt niet bij aan een snelle realisatie. Er gaan meerdere jaren overheen voordat de gemeente een aantal maatregelen kan treffen zoals het asfalteren van drempels.

Casus Bezuinigingen

- De drie participatietrajecten vanaf 2011 geven op zichzelf zicht op een aantal nieuwe ideeën, inzichten of oplossingen van inwoners. De kracht van deze ideeën of werkt niet door in specifieke keuzen of afwegingen. Daartoe moet zijn voldaan aan de voorwaarde van representativiteit.

Casus Beeld van het Lezend meisje

- Het initiatief leidt niet tot resultaten. Het beeld is uiteindelijk niet in de openbare ruimte geplaatst. De inwoners hebben het initiatief ingetrokken.

Casus Bebouwing perceel villa Handy

- Het initiatief voor nieuwbouw op het perceel leidt niet tot resultaten. Na een lang traject dat meerdere bestuursperiodes omvat wordt het perceel met het gebouw uiteindelijk geveild en komt dit in bezit van een particulier.
- Door de veel lagere veilingwaarde van de villa slaagt een nieuwe eigenaar in restauratie van de villa. Daarmee is de inzet van omwonenden gerealiseerd.

Casus Overdracht zwembad Scharlakenhof

- Zwembad Scharlakenhof is in circa 1,5 jaar volledig gerenoveerd en klaar voor de toekomst.
- Er is sprake van energie en een hoog ambitieniveau. Zo staat het zwembad nu bekend als een van de meest energiezuinige baden van Noord-Nederland (bron: www.zwembadscharlakenhof.nl).
- De samenleving investeert sociaal kapitaal door inbreng van energie en tijd. Zo is de renovatie tot stand gekomen met de inzet van ruim 20.000 uur (500 werkweken van 40 uur) aan vrijwilligerswerk (bron: www.zwembadscharlakenhof.nl). Verschillende ondernemers zeggen steun toe bij de renovatie en drukken de kosten van renovatie.
- Het traject draagt tot heden bij aan een duurzame en ondernemende coalitie van vrijwilligers voor de verdere exploitatie van het zwembad.

3.2 Bijdrage aan democratie

Norm: participatie draagt bij aan het democratisch gehalte van de manier waarop gemeente, burgers, bedrijven en organisaties maatschappelijke opgaven realiseren.

De bijdrage van participatie aan democratie is beperkt. 'Democratie' betekent dat participatie bijdraagt aan het democratisch gehalte van de manier waarop gemeente, burgers, bedrijven en organisaties maatschappelijke opgaven realiseren. Gemeente Haren zoekt met participatie bijvoorbeeld naar meer draagvlak voor plannen (zie paragraaf 1.1).

Een belangrijke verklaring is dat de gemeente moeite heeft verschillende belangen op een goede manier te verbinden en daarin te bemiddelen. We zien dit vooral bij de casus 'Vrachtverkeer Glimmen' en casus 'Bebouwing perceel villa Handy'. Een andere belangrijke verklaring is dat participatie onvoldoende bijdraagt aan meer invloed van participanten. Dit zien we onder meer terug bij de casus 'Bezuinigingen'.

Casus Vrachtverkeer Glimmen

- Het proces draagt niet bij aan een zorgvuldige afweging van alle relevante belangen.
  - > De steun van regionale overheden essentieel bij het realiseren van een lokaal verkeersverbod. Het aandeel van de regio in de opgave komt onvoldoende in beeld tijdens het participatietraject.
  - > Het proces staat onvoldoende in het teken van overbruggen of bemiddelen tussen tegengestelde belangen – zoals de belangen van de transportsector en die van lokale bewonersgroepen.
- De tevredenheid van participanten heeft meerdere gezichten:
  - > Bij lokale participanten bestaat teleurstelling dat het traject niet leidt tot instelling van een zonaal verkeersverbod (brief Veilig Verkeer Glimmen aan het college).
  - > Lokale participanten zijn uiteindelijk wel tevreden dat het traject tot andere maatregelen leidt namelijk de asfaltering van verkeersdrempels. "Anders was er niets gebeurd" (interview). Lokale participanten ervaren ook het traject heeft bijgedragen aan meer wederzijds begrip en vertrouwen: "Compliment voor de gemeente. Ze nemen dit vraagstuk wel serieus" (interview).
  - > De transportsector is ontevreden over het verloop van het proces. Het proces is ervaren als 'veel moeite moeten doen om aan tafel te komen', vervolgens een 'escalerende discussie' en afscheid nemen van het proces door de transportsector (interview).

Casus Bezuinigingen

- De participatie draagt niet bij aan invloed van inwoners op de afwegingen – daartoe was de participatie voor het gemeentebestuur onvoldoende representatief.
- Of de participatie bijdraagt aan draagvlak voor de uiteindelijke keuzen van het gemeentebestuur is niet helder – en niet door de gemeente geëvalueerd.
- Vanuit het gemeentebestuur wordt als bijdrage gewezen op een grotere betrokkenheid van inwoners bij de keuzen voor bezuinigingen. Over de inloopavonden in 2013 merkt het college op dat het traject een succes is omdat 'inwoners onderling in gesprek waren over de noodzaak van bezuinigingen'.

Casus Beeld van het Lezend meisje

- De participatie leidt tot een verstoorde relatie tussen gemeente en initiatiefnemers en verlies bij de initiatiefnemers aan vertrouwen in het gemeentebestuur.

Casus Bebouwing perceel villa Handy

- Het gemeentebestuur biedt de initiatiefnemer op voorhand geen duidelijkheid over relevante kaders waaraan zij steun voor het initiatief wil afwegen. Een politiek of bestuurlijke visie op de toekomst van het perceel ontbreekt.
- De gemeente, initiatiefnemer en omwonenden komen niet in een modus waarbij zij samen bouwen aan de toekomst van het perceel. Gemeente en initiatiefnemer onderhandelen op verschillende momenten over steeds weer nieuwe plannen. Omwonenden reageren op de plannen, dit mobiliseert vooral weerstand en protest.
- Het lukt niet om verschillende belangen op een goede manier te bundelen en daartussen te bemiddelen.

De gemeente laat steun aan het initiatief gaande het traject in belangrijke mate afhangen van de steun van omwonenden. Haalbaarheid en realiseerbaarheid van het initiatief verdwijnt steeds meer uit het zicht bij de afweging van belangen: Wat is de opgave? Wat kunnen we realiseren?

Casus Overdracht zwembad Scharlakenhof

- Inwoners voelen zich eigenaar van de maatschappelijke opgave doordat ze zelf direct betrokken zijn bij het realiseren van de opgave. Er is veel draagvlak in de samenleving voor het zwembad en dat vertaalt zich concreet in een actieve bijdrage.
- Initiatiefnemers hakken op onderdelen zelf knopen door, al voelen zij zich daarin ook beperkt door de gebrek aan flexibiliteit vanuit de gemeente bij de labeling van financiële stromen en afspraken in overeenkomsten die 'op de letter worden nageleefd'.
- Vanuit het gemeentebestuur zijn ook signalen dat beeldvorming en oordeelsvorming tussen raad en college onvoldoende in het teken staat van het afwegen van andere belangen of doelen die door steun aan het initiatief niet of minder gehonoreerd kunnen worden.
- Vanuit de initiatiefnemers heeft het proces onvoldoende bijgedragen aan begrip en vertrouwen tussen gemeente en de betrokken burgers (interview). Ondank het goede resultaat zouden participanten niet nog een keer een soortgelijk proces willen doorlopen met de gemeente.

Bijlage 1: Bronnen

Deelnemers aan interviews

Naam	Functie	Organisatie
Dhr. P. Bakker	Voorzitter	Stichting Zwembad Scharlakenhof
Dhr. A. Bergsma	Raadslid fractie VVD	Gemeente Haren
Mw. H. de Boer		Gemeente Haren
Dhr. J. Boonstra	Raadslid fractie CDA	Gemeente Haren
Dhr. F. Dellebarre	Raadslid fractie Gezond Verstand Haren	Gemeente Haren
Dhr. A. Dijk		Gemeente Haren
Mw D. Groeneweg		Gemeente Haren
Dhr. J. ten Hoor		Gemeente Haren
Mw. E. van der Kleij	Bestuurslid	Vereniging Plaatselijk Belang Glimmen
Mw. I. Karsten	Secretaris	Veilig Verkeer Glimmen
Mw. P.Lambeck	Wethouder	Gemeente Haren
Mw. W. Legemaat	Raadslid fractie D66	Gemeente Haren
Dhr. T. van Markesteyn		Gemeente Haren
Mw. M. Mosselaar		Gemeente Haren
Mw. D. Praamstra	Raadslid fractie ChristenUnie	Gemeente Haren
Dhr. E. Roukema	Bestuurslid	Stichting Zwembad Scharlakenhof
Dhr. W. Schwertmann		Gemeente Haren
Dhr. H. Sietmsa	Raadslid fractie Groenlinks	Gemeente Haren
Mw. M.J. Sloot	Wethouder	Gemeente Haren
Dhr F. Somers	Voorzitter	Veilig Verkeer Glimmen
Dhr. T. Sprenger	Raadslid fractie PvdA	Gemeente Haren
Dhr. A. Telgenhof	Programmaleider bereikbaarheid	Regio Groningen -Assen
Dhr M. Ubels	Medewerker strategie en bedrijfsvoering	Transport en Logistiek Nederland
Dhr. P. van Veen	Burgemeester	Gemeente Haren
Dhr. M. Verbeek	Wethouder	Gemeente Haren
Mw. M. Wieringa	Bestuurslid	Vereniging Plaatselijk Belang Glimmen
Mw. M. de Wilde	Gemeentesecretaris	Gemeente Haren

Schriftelijke stukken

Algemeen

S	Volgnr.	Jaar	Maandnr. (1 tot 12)	Titelbeschrijving
S	1	2014	4	d66, Gezond Verstand Haren en VVD, Raadsakkoord 2014-2018: Richting geven, ruimte bieden en verbinden, april 2014.

Bezuinigingen

S	Volgnr.	Jaar	Maandnr. (1 tot 12)	Titelbeschrijving
SA	1	2016	2	Gemeente Haren, Advies aan college van B&W inzake de ombuigingen 2012-2015 vast te stellen, maart 2011.
SA	2	2011	3	Gemeente Haren, Advies aan gemeenteraad van 28 maart 2011 omtrent Ombuigingen 2012-2015, 15 maart 2011.
SA	3	2011	5	Gemeente Haren, Persbericht: Gemeente Haren vraagt mening bewoners over bezuinigingen, 26 mei 2011.
SA	4	2011	6	Gemeente Haren, Advies aan gemeenteraad van 7 juni 2011 omtrent Voorjaarsnota 2011, 7 juni 2011.
SA	5	2011	7	BMC Advies, Eindrapport Gemeente Haren Burgerpeiling Ombuigingen, 6 juli 2011.
SA	6	2011	7	Gemeente Haren, Persbericht: Bewoners Haren vinden voorzieningen gezondheid en welzijn belangrijk, 7 juli 2011.
SA	7	2011	7	Gemeente Haren, Ombuigingen en nieuw beleid 2012 en verder, 11 juli 2011.
SA	8	2011	10	Gemeente Haren, Advies aan college van B&W inzake beleidsbegroting 2012, 4 oktober 2011.
SA	9	2012	12	Gemeente Haren, Uitnodigingsbrief Inloopavond bezuinigingen, 20 december 2012.
SA	10	2012	12	Gemeente Haren, Raadsbericht ombuigingen 2013 en verder, 20 december 2012.
SA	11	2012	12	Gemeente Haren, Visie op ombuigingen 2013 en verder gemeente Haren, 18 december 2012.
SA	12	2012	12	Gemeente Haren, Speelveld ombuigingsmogelijkheden 2013 en verder, 20 december 2012.
SA	13	-	-	Gemeente Haren, Posters inloopavond, geen datum.
SA	14	2013	1	Gemeente Haren, Persbericht: meningen over bezuinigingen gemeente Haren, 18 januari 2013.
SA	15	2013	2	Gemeente Haren, Advies aan het college van B&W inzake kadernotitie ombuigingen 2013 en 2014, 14 februari 2013.
SA	16	2013	3	Gemeente Haren, Voorstel aan gemeenteraad van 25 maart 2013 inzake kadernotitie ombuigingen 2013 en 2014, 12 maart 2013.
SA	17	2013	3	Gemeente Haren, Persbericht waardering voor betrokkenheid inwoners Haren: College blij met instemming raad over bezuinigingsvoorstellen, 28 maart 2013.

SA	18	2013	6	Gemeente Haren, <i>Persbericht: Gemeente haren financieel op koers</i> , 3 juni 2013.
SA	19	2013	6	Gemeente Haren, <i>Voorstel aan gemeenteraad van 24 juni 2013 inzake Voorjaarsnota 2013</i> , 11 juni 2013.
SA	20	2013	6	Groenlinks Haren en PvdA Haren, <i>Motie fietsenstallingen</i> , 24 juni 2013.
SA	21	2015	6	Gemeente Haren (M.C. Mosselaar), <i>Evaluatie proces begrotingswijzer</i> , juni 2015.
SA	22	-	-	Gemeente Haren, <i>Plan van aanpak communicatie begrotingswijzer 2015</i> , geen datum.
SA	23	2014	12	Gemeente Haren, <i>MT-advies proces begrotingswijzer</i> , 11 december 2014.
SA	24	2015	2	Gemeente Haren, <i>Advies aan het college van B&W inzake website begrotingswijzer</i> , 9 februari 2015.
SA	25	2015	2	Gemeente Haren, <i>Raadsbericht website begrotingswijzer</i> , 9 februari 2015.
SA	26	2015	3	Gemeente Haren, <i>brief aan CDA aangaande schriftelijke vragen over website begrotingswijzer</i> , 16 maart 2015.
SA	27	2015	3	Gemeente Haren, <i>Interne memo aan college van B&W betreft uitkomst begrotingswijzer</i> , 25 maart 2015.
SA	28	2015	4	Gemeente Haren, <i>Raadsbericht aangaande uitkomsten begrotingswijzer 2015 (incl. Rapportage begrotingswijzer en uitslag begrotingswijzer in percentages)</i> , 21 april 2015.
SA	29	2015	5	Gemeente Haren, <i>B&W Voorjaarsnota 2015</i> , 13 mei 2015.
SA	30	2015	5	Gemeente Haren, <i>Persbericht: Voorjaarsnota 2015, is richtinggevend voor begrotingstekort 2016</i> , 18 mei 2015.
SA	31	2015	6	Gemeente Haren, <i>Besluitenlijst van de raadsvergadering van de gemeente Haren van maandag 22 juni 2015</i> , 22 juni 2015.
SA	32	-	-	Gemeente Haren, <i>Haren bezuinigt: uitslag Begrotingswijzer</i> , geen datum.
SA	33	2014	10	Gemeente Haren, <i>Raadsbericht proces bezuinigingen 2016</i> , 27 oktober 2014.

Lezend Meisje

S	Volgnr	Jaar	Maand (1 tot 12)	Titelbeschrijving
SC	1	2014	10	Gemeente Haren, <i>Concept overeenkomst beeld Emmalaan</i> , 22 oktober 2014.
SC	2	2015	5	Gemeente Haren, <i>Notitie beeld Emmalaan</i> , 26 mei 2015
SC	3	2015	9	Commissie Beeld Emmalaan, <i>Brief aan B&W Gemeente Haren (intrekken aanbidding)</i> , 1 september 2015.
SC	4	2015	11	Commissie Beeld Emmalaan, <i>Brief aan B&W Gemeente Haren (antwoord op reactie B&W van 22 oktober 2015)</i> , 3 november 2015.
SC	5	2015	11	Gemeente Haren, <i>Intrekken omgevingsvergunning bevestiging</i> , 24 november 2015.

Participatiebeleid

S	Volgnr	Jaar	Maandnr. (1 tot 12)	Titelbeschrijving
SD	1	2003	4	Gemeente Haren, <i>Burgerhandvest communicatie en participatie</i> , 24 april 2003.
SD	2	2003	4	Gemeente Haren, <i>Verordening tot wijziging van de inspraakverordening</i> , 24 april 2003.
SD	3	2010	10	Gemeente Haren, <i>Voorstel aan gemeenteraad aangaande burgerparticipatie (incl. Bijlagen: burgerparticipatie versus interactieve beleidsvorming, actieprogramma lokaal ebstuur en concept raadsbesluit)</i> , 18 oktober 2010.
SD	4	2011	2	Gemeente Haren, <i>Opdracht opstelling basisdocument burgerparticipatie (incl. Bijlagen: overzicht participanten, manieren van participeren en concept raadsbesluit)</i> , februari 2011.
SD	5	2011	11	Gemeente Haren, <i>Advies aan het college B&W aangaande beslissing Burgerpanel</i> , 30 november 2011.

Vrachtverkeer Glimmen

S	Volgnr	Jaar	Maandnr. (1 tot 12)	Titelbeschrijving
SE	1	2013	1	CDA Haren, <i>Motie Maatregelen Glimmen III</i> , 28 januari 2013.
SE	2	2013	11	CDA Haren en Groenlinks Haren, <i>Motie Stop doorgaand verkeer door Glimmen</i> , 7 november 2013.
SE	3	2013	12	Gemeente Haren, <i>Advies college van burgemeesters en wethouders: motie stop doorgaand vrachtverkeer door Glimmen</i> , 4 december 2013.
SE	4	2014	2	Gemeente Haren, <i>Advies college van burgemeesters en wethouders: verkeerssituatie Rijksstraatweg Glimmen en motie "Stop doorgaand vrachtverkeer door Glimmen"</i> , 12 februari 2014.
SE	5	2014	2	Gemeente Haren, <i>Raadsbericht college van burgemeesters en wethouders aan gemeenteraad omtrent Verkeerssituatie Glimmen</i> , 21 februari 2014.
SE	6	2014	3	Gemeente Haren, <i>Advies college van burgemeesters en wethouders: zonaal verbod vrachtverkeer</i> , 19 maart 2014.
SE	7	2014	6	Gemeente Haren, <i>Raadsbericht college van burgemeesters en wethouders aan gemeenteraad omtrent verbod doorgaand vrachtverkeer en herinrichting RSW Glimmen</i> , 11 juni 2014.
SE	8	2014	6	Gemeente Haren, <i>Advies college van burgemeesters en wethouders: zonaal verbod doorgaand vrachtverkeer gemeente Haren</i> , 16 juni 2014.
SE	9	2014	9	Gemeente Haren, <i>Advies college van burgemeesters en wethouders: maatregelen verkeerssituatie Glimmen</i> , 22 september 2014.
SE	10	2014	11	Gemeente Haren, <i>Advies college van burgemeesters en wethouders: uitvoering verkeersbesluit zonaal verbod doorgaand vrachtverkeer</i> , 24 november 2014.
SE	11	2014	11	Gemeente Haren, <i>Raadsbericht college van</i>

				<i>burgemeesters en wethouders aan gemeenteraad omtrent uitwerking zonaal verbod voor doorgaand vrachtverkeer, 28 november 2014.</i>
SE	12	2015	1	<i>Gemeente Haren, Advies college van burgemeesters en wethouders: advies opschorten zonaal verbod Glimmen V1, 29 januari 2015.</i>
SE	13	2015	1	<i>Gemeente Haren, Advies college van burgemeesters en wethouders aanvullende maatregelen Glimmen, 28 januari 2015.</i>
SE	14	2015	2	<i>Gemeente Haren, Raadsbericht college van burgemeesters en wethouders aan gemeenteraad omtrent opschorten zonaal verbod voor doorgaand vrachtverkeer, 2 februari 2015.</i>
SE	15	2015	2	<i>Veilig Verkeer Glimmen, Open brief omtrent besluit zonaal verbod doorgaand vrachtverkeer Haren – B&W laat bewoners in de kou staan, 8 februari 2015.</i>
SE	16	2015	4	<i>Gemeente Haren, Advies college van burgemeesters en wethouders verkeersonderzoek, 8 april 2015.</i>
SE	17	2015	4	<i>Gemeente Haren, Raadsbericht college van burgemeesters en wethouders aan gemeenteraad omtrent opschorten zonaal verbod voor doorgaand vrachtverkeer, 16 april 2015</i>
SE	18	2015	3	<i>Royal HaskoningDHV, Nulmeting doorgaand vrachtverkeer Haren-Glimmen, 26 maart 2015.</i>
SE	19	2015	6	<i>Gemeente Haren, Advies college van burgemeesters en wethouders fysieke maatregelen Glimmen, 25 juni 2015.</i>
SE	20	2015	9	<i>Gemeente Haren, Raadsbericht college van burgemeesters en wethouders aan gemeenteraad omtrent RSW Glimmen, 1 september 2015.</i>

Zwembad

S	Volgnr	Jaar	Maandnr. (1 tot 12)	Titelbeschrijving
SF	1	2012	3	<i>Gemeente Haren, Advies college van burgemeesters en wethouders omtrent toekomst zwembad Haren, 6 maart 2012.</i>
SF	2	2012	5	<i>Gemeente Haren, Beslissing College BenW: aanbieding zwembad Scharlakenhof, 9 mei 2012.</i>
SF	3	2012	6	<i>Gemeente Haren, Raadsbesluit zwembad, 19 juni 2012.</i>
SF	4	2012	6	<i>Voorstel aan de Gemeenteraad: toekomst zwembad Scharlakenhof, 19 juni 2012.</i>
SF	5	2013	1	<i>Voorstel aan de Gemeenteraad: behoud zwembad Scharlakenhof, januari 2013.</i>
SF	6	2013	2	<i>Gemeente Haren, Raadsbericht doorstart zwembad Scharlakenhof, 12 februari 2013.</i>
SF	7	2013	7	<i>Gemeente Haren, Advies college van burgemeesters en wethouders omtrent subsidieverlening en voorschot zwembad Scharlakenhof, 18 juli 2013.</i>
SF	8	-	-	<i>Gemeente Haren, Raadsbericht college van burgemeesters en wethouders aan gemeenteraad omtrent asbestsanering zwembad, geen datum.</i>

Bijlage 2: Beknopte casusbeschrijvingen

Beeld Lezend Meisje	
Periode	2014 - 2015
Initiatief van	Bewoners Emmalaan Haren
Opgave	Plaatsing beeld in de openbare ruimte
Betrokkenen	Bewoners en gemeente
Beschrijving	<p>Een aantal bewoners van de Emmalaan in Haren koopt een beeld bij een galerie.. De bewoners kunnen dit beeld aankopen voor € 8.000,- Het grootste deel van dit bedrag wordt opgebracht door de bewoners. Het resterende bedrag wordt door andere partijen ingebracht. Het is de bedoeling dat het beeld in de laan wordt geplaatst, in de openbare ruimte dus. Hierover gaan de bewoners in gesprek met de gemeente. De bewoners schenken het beeld aan de gemeente onder een paar voorwaarden. Zo vragen de bewoners om onderhoud en een sokkel. Ook verzoeken zij aan de gemeente om het beeld te verzekeren. De gemeente wil graag aan het voorstel meewerken, op voorwaarde dat er geen kosten voor de gemeente aan verbonden mogen zijn. Dit is van te voren met de initiatiefnemers gecommuniceerd.</p> <p>Er wordt een vergunning verleend en medewerking toegezegd aan plaatsing op sokkel met daaromheen een ontmoetingsplek met twee bankjes.</p> <p>De gemeente wil echter niet meewerken aan de voorwaarde van verzekering. Het is gemeentelijke beleid dat kunstwerken in de openbare ruimte niet worden verzekerd. Wel zegt de gemeente toe het beeld extra te funderen en om eventuele schade aan het beeld te zullen herstellen. Het beeld wordt verder gewoon meegenomen in de onderhoudsplanning.</p> <p>De optie dat de bewoners het beeld in gezamenlijke eigendom behouden, het zelf verzekeren, waarbij de gemeente zich verplicht het beeld te onderhouden, is voor de bewoners geen optie. De bewoners stoppen met het initiatief.</p> <p>In de loop van het traject is een aantal alternatieven aangedragen in een poging de discussie vlot te trekken. Mogelijk zijn deze door de bewoners ervaren als nieuwe voorwaarden.</p>

Vrachtverkeer door Glimmen	
Periode	2013 -2016
Initiatief van	Bewoners Glimmen
Opgave	Hinder van doorgaand vrachtverkeer en andere verkeersoverlast verminderen
Betrokkenen	Vereniging Plaatselijk Belang Glimmen, Veilig Verkeer Glimmen, Gemeente Haren, Transport en Logistiek Nederland, Regiogemeenten, Regio Groningen-Assen, Politie
Beschrijving	<p>Ervaren overlast van verkeersdrempels in Glimmen zijn vanaf het begin in 1996 regelmatig onderwerp van gesprek tussen Vereniging Plaatselijk Belang en de gemeente. Zonder resultaat.</p> <p>De gemeenteraad neemt in november 2013 een motie aan waarin het college wordt opgeroepen om toe te werken naar een besluit tot het instellen van een verbod op doorgaand vrachtverkeer in Glimmen. Directe aanleiding hiervoor is de</p>

	<p>verwachte extra druk door herstructurering van de Ringweg Zuid. Verder zijn er problemen rond het vrachtverkeer in Glimmen, zoals verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid. Er wordt een werkgroep 'Rijksstraatweg' opgericht.</p> <p>De gemeente stelt in maart 2014 een ontwerp verkeersbesluit vast voor een zonale gesloten verklaring voor doorgaand vrachtverkeer met uitzondering van bestemmingsverkeer. Ook besluit de gemeente een herinrichtingsvoorstel voor de Rijksstraatweg op te stellen en dit voor te leggen aan de inwoners.</p> <p>Het instellen van een zonaal verbod voor vrachtverkeer is tot heden een voornemen gebleven.</p> <p>De opstelling van de gemeente in deze is wisselend geweest. In september 2014 startte de procedure, maar het besluit is in werkelijkheid nooit genomen, vooral omdat de regiogemeenten er niet aan wilden meewerken. Wel zijn met inbreng van de werkgroep een aantal verkeerskundige maatregelen genomen.</p> <p>Aanvankelijk was er sprake van verschillende maatregelen, maar omdat er vanuit de regio geen financiële middelen voor infrastructurele maatregelen beschikbaar komen, blijven de maatregelen beperkt tot het asfalteren van verkeersdrempels.</p>
Middelen voor overleg en communicatie	Overleg met betrokkenen vindt plaats in een werkgroep.

In gesprek met de inwoners over bezuinigingen (1)	
Periode	2011
Initiatief van	Gemeente
Opgave	Burgers betrekken bij discussie over bezuinigingen op gemeentelijke uitgaven
Betrokkenen	Gemeente en bewoners
Beschrijving	<p>In maart 2011 neemt de gemeenteraad een aantal besluiten over noodzakelijke ombuigingen in de periode 2012-2015. Het gaat om een bedrag van € 1,1 miljoen. De raad wil daarbij een procedure hanteren waarbij de inwoners van de gemeente actief worden betrokken. Uitgangspunten zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 De inwoners moeten iets te kiezen hebben: het gaat daarbij alleen om voorstellen die naar de inwoners dóórwerken. Het volume aan voorstellen dat aan bewoners wordt voorgelegd moet groter zijn dan het feitelijk te bezuinigen bedrag. 2 De keuze van de inwoners moet voor raad en college acceptabel zijn: niet alle mogelijkheden zullen politiek acceptabel zijn in het licht van de keuze van het gemeentebestuur om het onderwijs en het sociaal vangnet zoveel mogelijk te ontzien. Niettemin wordt de raad gevraagd vooraf geen veto uit te spreken over bepaalde keuzes: 'voor nu vragen wij u vooral de voorstellen vrij te geven voor de inwonersraadpleging'. 3 De bezuinigingen moeten deels ruimte geven voor nieuw beleid. <p>Hoewel dit nadrukkelijk wel de bedoeling was, lukt het niet de resultaten van deze peiling mee te nemen in de besprekingen over de voorjaarsnota in juni 2011. Dat komt omdat de peiling op een later tijdstip wordt gehouden dan gepland.</p> <p>In juli maakt het college de balans op in verband met de begrotingsvoorbereiding van 2012. De inwonersraadpleging wordt hierbij gehanteerd als een handreiking. Een aantal voorkeuren die op basis van de peiling zijn uitgesproken worden door het college niet overgenomen.</p>
Middelen voor overleg en	Er worden 3.000 personen aangeschreven die door middel van een persoonlijke inlogcode aan het onderzoek kunnen meedoen. Ze krijgen 45

communicatie	bezuinigingsvoorstellen voorgelegd die ze in een 5-punts schaal kunnen beoordelen. Vervolgens krijgen ze ook een aantal vragen voorgelegd waarbij ze bepaalde keuzes binnen of tussen begrotingsprogramma's moeten aangeven, bijvoorbeeld: keuze voor muziekonderwijs, ten koste van de kwaliteit van het openbaar groen.
--------------	---

In gesprek met de inwoners over bezuinigingen (2)	
Periode	2013
Initiatief van	Gemeente
Opgave	Burgers betrekken bij discussie over bezuinigingen op gemeentelijke uitgaven
Betrokkenen	Gemeente en bewoners
Beschrijving	<p>Het college neemt het initiatief om in januari 2013 twee inloopavonden te organiseren voor inwoners en maatschappelijke instellingen. Nieuwe bezuinigingen zijn noodzakelijk en het college wil daar burgers en instellingen bij betrekken alvorens een definitief bezuinigingsvoorstel aan de gemeenteraad te doen. De lijst met mogelijke maatregelen wordt vanaf 21 december bekend gemaakt. Ook de hieraan ten grondslag liggende visie wordt gepubliceerd.</p> <p>Medio januari worden de twee bijeenkomsten gehouden. Daarna bepaalt het college definitief de visie op de ombuigingen, waarna de gemeenteraad de visie en de bezuinigingen definitief vaststelt. In totaal worden 37 opties in beeld gebracht, verdeeld over de diverse werkvelden en begrotingsprogramma's van de gemeente.</p> <p>De avonden worden door ongeveer 120 mensen bezocht. Ze dienden circa 40 alternatieve bezuinigingsvoorstellen in. Hoewel alle inwoners van de gemeente uitgenodigd waren voor de avonden, kwamen op beide bijeenkomsten vooral specifieke groepen betrokken af: onderwijspersoneel, mensen van welzijnsorganisaties en gemeentelijke dorpshuizen. Het college noemt de bijeenkomsten een succes, ook omdat inwoners onderling in gesprek waren over de noodzakelijkheid van bezuinigingen.</p>
Middelen voor overleg en communicatie	Inloopavonden, posters waarop deelnemers hun adviezen kunnen noteren, website met reactiemogelijkheid.

In gesprek met de inwoners over bezuinigingen (3)	
Periode	2015
Initiatief van	Gemeente
Opgave	Burgers betrekken bij discussie over bezuinigingen op gemeentelijke uitgaven
Betrokkenen	Gemeente en bewoners
Beschrijving	<p>In 2014 kwam vanuit het college de wens inwoners te betrekken bij de bezuinigingen 2016 en verder. Raadsleden besloten via het presidium dat ze bij een eerste presentatie van het instrument begrotingswijzer niet aanwezig wilden zijn. Tijdens de raadsvergadering van december 2014 heeft de raad de lijst met bezuinigingsmogelijkheden 2016 en verder, behandeld.</p> <p>In februari 2015 vond de lancering plaats van de campagne en de website Begrotingswijzer. De raad is op zoveel mogelijk manieren uitgenodigd te participeren in het proces Begrotingswijzer, maar heeft ervoor gekozen beperkt of niet deel te nemen.</p>

	Tussen 13 februari 2015 en 8 maart 2015 stond de website Begrotingswijzer online. Ruim 300 inwoners van Haren hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid de Begrotingswijzer op Harenbezuinigt.nl in te vullen en hun mening te geven over mogelijke bezuinigingsmaatregelen. Inwoners hebben ook zelf ideeën aangedragen voor mogelijke bezuinigingen. De respons blijkt niet representatief, namelijk minder dan 2% van de inwoners. Tot op het laatste moment was er discussie over de vraag welke bezuinigingsvoorstellen aan de bewoners moesten worden voorgelegd.
Middelen voor overleg en communicatie	Begrotingswijzer, digitaal instrument op participatief te begroten. Diverse communicatiemiddelen zijn ingezet om zoveel mogelijk inwoners te attenderen op de Begrotingswijzer. Bijvoorbeeld diverse mediaberichten, het plaatsen van borden 'spaarvarken' op zichtbare plekken, het startmoment en uitdelen van spaarvarkentjes op het Raadhuisplein,

Bebouwing perceel villa Handy Rijksstraatweg	
Periode	2006-2014
Initiatief van	Projectontwikkelaar
Opgave	Bouw van appartementencomplexen
Betrokkenen	Ontwikkelaar, omwonenden Rijksstraatweg en gemeente
Beschrijving	<p>Een projectontwikkelaar neemt in 2006 initiatief een stuk grond te kopen waarop hij huizen en een appartementencomplex wil bouwen (plan A). Het ambtelijk advies is positief. Dan komt er als gevolg van de verkiezingen een bestuurswisseling. Het nieuwe college heeft voorkeur voor een aangepaste invulling. Ontwikkelaar en gemeente bereiken hierover zomer 2008 overeenstemming (Plan B). Gemeente en ontwikkelaar presenteren de plannen samen aan de omwonenden (september 2008). Daar blijkt weerstand te bestaan tegen het plan. Het college oordeelt dat het plan zo niet verder kan en buigt zich over nieuwe kaders voor inpassing (Plan C).</p> <p>De gemeenteraad wordt de weigering van de eerdere aanvraag en de gewijzigde kaderstelling (plan C) ter vaststelling aangeboden. Publiek geeft bij behandeling in de commissievergadering aan onvoldoende te zijn betrokken. De raad besluit wel over weigering, niet over de gewijzigde kaderstelling.</p> <p>De ontwikkelaar verkoopt deel perceel aan iemand anders en dient een Plan D in. Parallel wordt door ontwikkelaar een bezwaarprocedure gestart tegen de geweigerde bouwvergunning voor plan.</p> <p>Toen kwamen er weer verkiezingen (2014). De nieuwe wethouder wilde tegemoet komen aan (nog steeds) levende bezwaren tegen appartementenbouw. Er lag evenwel een positief collegebesluit. Daarop is de gemeenteraad prematuur in stelling gebracht op het plan (bestemmingsplanwijziging). De raad gaf hierop aan geen medewerking te verlenen aan een bestemmingsplanwijziging.</p> <p>Vervolgens is er een nieuw participatietraject ingezet, waarbij de gemeente/wethouder heeft gefunctioneerd als intermediair tussen de ontwikkelaar en direct omwonenden. Dit om de verschillende belangen met elkaar te verzoenen. In deze fase heeft het college met de omwonenden gesproken. Ontwikkelaar en bewoners kwamen op gesprek, maar spraken niet met elkaar. De ontwikkelaar en de bewoners hadden geen behoefte meer aan onderling gesprek.</p>
Middelen voor overleg en communicatie	Inspraakavonden Inspreken in commissies

Overdracht zwembad Scharlakenhof	
Periode	2011-2014
Initiatief van	Stichting samen met vrijwilligers
Opgave	Behoud en overdracht van zwembad Scharlakenhof
Betrokkenen	Vrijwilligers, Stichting en gemeente
Beschrijving	<p>In december 2011 vraagt de gemeenteraad aan het college een paar varianten voor de toekomst van het zwembad Scharlakenhof nader uit te zoeken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Plan 1: sober en doelmatig renoveren met exploitatie door een derde, • Plan 2: renovatie met 'KNZB variant', waarbij de exploitatie door een vereniging met veel vrijwilligers plaatsvindt. • Plan3 : bouw van een nieuw zwembad, dit werd door de raad afgewezen. <p>Het college werkt de eerste variant uit. De KNZB variant met vrijwilligers wordt door de vereniging van vrijwilligers uitgewerkt. Deze initiatiefgroep gaat begin 2012 van start en krijgt van de gemeente een aantal kaders mee. Het lukt de initiatiefgroep niet aan de kaders te voldoen. Het college wil daarom geen aanvullende financiering reserveren bij de voorjaarsnota (2012). De gemeenteraad (er is inmiddels na bestuurscrisis een nieuwe coalitie) neemt vervolgens een initiatiefvoorstel aan waarbij de doorstart van het zwembad wel een kans krijgt. Dit raadsinitiatief is geïnspireerd op een concurrerend initiatief uit de lokale samenleving. De zogenaamde KNZB variant wordt hiermee verrijkt en de initiatiefnemers van dit concurrerend initiatief treden toe tot het bestuur dat de KNZB variant indiende. In de raad van januari 2013 wordt dit verder bekrachtigd.</p> <p>Het college somt nog wel een aantal risico's op: gebrek aan liquide middelen, onvoldoende ruimte voor reserveopbouw, onvoldoende extern kapitaal, vrijwilligerswerk en zelfredzaamheid vormen vooralsnog een wankel basis, korte termijn voordelen brengen lange termijn nadelen met zich mee. Ook is er onzekerheid over toekomstige bezoekersaantallen.</p> <p>Vanaf medio 2013 werken gemeente en initiatiefnemers samen naar de opknap en opening van het zwembad. In september 2014 wordt het vervolgens door de wethouder geopend.</p>
Middelen voor overleg en communicatie	Instellen van een werkgroep bestaande uit vrijwilligers.

Bijlage 3: Ambtelijke reactie

uw brief van
nummer
behandeld door M.C. Mosselaar
doorkiesnummer 14 050
ons kenmerk Z.06616/UIT.07357
onderwerp ambtelijke reactie rapportage
rekenkameronderzoek burgerparticipatie
bijlage(n) -
Haren, 24 mei 2016
verzonden

Rekenkamercommissie Haren
Postbus 21
9750 AA HAREN GN

* 7.002 Δ Δ 31

Geachte leden van de rekenkamercommissie,

Hartelijk dank voor het toesturen van uw conceptrapportage naar aanleiding van uw onderzoek naar burgerparticipatie en maatschappelijke initiatieven. U heeft uw rapportage gebaseerd op onderzoek naar een vijftal onderwerpen. Voor elk van deze onderwerpen heeft u o.a. medewerkers geïnterviewd en documenten bestudeerd. De betrokken medewerkers hebben ieder binnen hun eigen expertise, uw conceptrapportage gelezen en de volgende constatering gedaan. Samen vormt dit de ambtelijke reactie op uw rapportage.

Hieronder vindt u onze inhoudelijke reactie en toelichting, per onderwerp gegroepeerd:

Bezuinigingen

Pagina 10

Bij de 3^e bullet staat dat representativiteit na afloop een belangrijk uitgangspunt bleek te zijn. Dit is niet geheel juist: dit was ambtelijk al van tevoren uitgezocht. Om die reden hebben we zo'n 3.000 inwoners aangeschreven, om voldoende respons te genereren.

Bij de derde bullet, in de tweede zin staat dat het uitgangspunt bij de voorbereiding onvoldoende doorleefd was en dat de digitale peiling niet aansloot. Dit is niet juist: de digitale peiling is bewust 'at random' gedaan, onder alle inwoners. En dat sluit wél aan bij een representatieve steekproef.

Pagina 10

Bij de 5e bullet lijkt het alsof een causaal verband is beschreven: doordat de doelstellingen, randvoorwaarden en eisen aan het proces op voorhand niet helder waren, is het niet gelukt de uitkomsten van de participatie te betrekken bij de besprekingen over de voorjaarsnota.

Het ligt echter anders, zoals de onderzoekers zelf ook aangeven in de bijlagen (zie pag 23): *'Hoewel dit nadrukkelijk wel de bedoeling was, lukt het niet de resultaten van de peiling mee te nemen in de besprekingen over de voorjaarsnota in juni 2011.'*

Pagina 11

Bij de 2^e bullet bij de Begrotingswijzer staat een passage over een voorstel tot invoering van hondenbelasting. Deze is onjuist. Het is juist dat een suggestie voor het

invoeren van hondenbelasting via de Begrotingswijzer is voorgelegd aan de inwoners; via de website Begrotingswijzer kon daarop worden gestemd als manier tot verhoging van de inkomsten. Echter, bij het opstellen van de voorjaarsnota is dit voorstel door het college niet opgenomen, omdat er voldoende en andere voorstellen waren om het te bezuinigen bedrag te behalen. Het invoeren van hondenbelasting was niet opgenomen in het voorstel aan de raad, en daardoor kon het logischerwijs ook niet meer door de raad worden overgenomen.

Bij de 2^e bullet staat ook dat door 'onvoldoende representativiteit' de resultaten uit de Begrotingswijzer opzij zouden zijn gelegd. Maar feit is, dat van de 21 bezuinigingsonderwerpen die genoemd zijn in de Begrotingswijzer, uiteindelijk 8 terecht zijn gekomen als bezuiniging in de Voorjaarsnota. Naar aanleiding van de jaarrekening heeft het college 6 nieuwe bezuinigingsmogelijkheden gevonden die eveneens zijn opgenomen in de Voorjaarsnota.

Vrachtverkeer Glimmen

Pagina 12

Hier staat dat de gemeente onvoldoende helder maakt wat de inzet is, bijvoorbeeld dat zij afhankelijk is van onderhandelingen in de regio. Dit is niet juist. Het regionaal belang en de stand van zaken vanuit regionaal perspectief zijn onder de aandacht gebracht en eventuele knelpunten die hieruit naar voren kwamen zijn benoemd.

Pagina 18

Hier staat: *'De premature focus op één maatregel zonder goed inzicht in de situatie belemmert inhoudelijke verrijking'*. Deze focus klopt, maar 'niet goed inzicht in de situatie' wordt verder niet onderbouwd en is naar ons idee niet juist. De problematiek is uitgebreid in beeld gebracht waarbij gebruik is gemaakt van zowel objectieve meetgegevens als ook het inventariseren van de problematiek met bewoners. Deze problemen zijn onderverdeeld in bereikbaarheids- leefbaarheids- en verkeersveiligheidsproblemen. Hieruit bleek dat veruit het grootste probleem de overlast van geluid en trillingen bij de drempels was. Naast het asfalteren van drempels en weren van vrachtverkeer zijn diverse andere maatregelen in beeld gebracht.

Beeld Lezend Meisje

Pagina 22

De zin *'De gemeente wil graag meewerken'* is onvolledig en zou moeten zijn: *'De gemeente wil graag aan het voorstel meewerken, op voorwaarde dat er geen kosten voor de gemeente aan verbonden mogen zijn. Dit is duidelijk van te voren met de initiatiefnemers gecommuniceerd'*.

Algemeen

In de loop van het traject is een aantal alternatieven aangedragen in een poging de discussie vlot te trekken. Mogelijk is dit door de bewoners ervaren als nieuwe voorwaarden.

Villa Handy

Pagina 13

Bij de 1^e bullet staat: *'Een eerste ambtelijk advies is positief. Na een bestuurswisseling stelt de gemeente alsnog eisen.'* Dit is onjuist. Er waren al eisen gesteld, deze werden door het nieuwe bestuur bijgesteld.

Bij de 2^e bullet staat: *'Het plan wordt in dat zelfde jaar gepresenteerd aan omwonenden die hiertegen in verzet komen. Het college buigt zich in reactie over nieuwe kaders voor een nieuw plan (C). De gemeenteraad wil niet meewerken aan de benodigde bestemmingsplanwijziging. Insprekers geven tijdens de vergadering aan dat zij niet goed zijn betrokken.'* Dit is niet correct. Hiermee ontstaat een beeld dat de gemeenteraad twee keer medewerking aan een bestemmingsplan weigert; dat is een verkeerd beeld. De juiste weergave is: *'Het college stelt de raad voor de door het college vastgestelde nieuwe kaders te verwerken in een nog op te stellen bestemmingsplan. Vervolgens geven insprekers aan niet goed te zijn betrokken, waarop het college besluit het voorstel over verwerking van de kaderstelling terug te trekken.'*

Bij de 4^e bullet staat: *'In 2014 is opnieuw sprake van een bestuurswisseling. De gemeenteraad geeft wederom geen instemming voor een bestemmingsplan-wijziging.'* Dit is gezien bovenstaande opmerking niet correct. Het nieuwe plan (D) wordt na een bestuurswisseling voorafgaand aan de procedure in raad besproken. De raad geeft (vroegtijdig) aan bij aanvrager dat zij geen medewerking zal gaan verlenen aan de bestemmingsplanwijziging.

Zwembad Scharlakenhof

Pagina 15, Wat remt?, 2^e bullet

De rapportagestructuur die wordt genoemd, is niet juist. De stichting dient jaarlijks 3x te rapporteren: 2x een half jaar rapportage en jaarlijks een jaarverslag.

Bronnen

Pagina 21

Correctie: Dhr. W. Legemaat moet zijn Mw. W. Legemaat.

Hoogachtend,

namens burgemeester en wethouders,

mr. M.P. de Wilde,
directeur/gemeentesecretaris

Bijlage 4: Reactie rekenkamer op ambtelijke reactie

GemeenteHaren

Gemeente Haren
T.a.v. mevrouw mr. M.P. de Wilde,
directeur/gemeentesecretaris
Postbus 21
9750 AA Haren

Betreft: ambtelijke reactie op rapportage Burgerparticipatie

Haren, 24 mei 2016

Geachte mevrouw De Wilde,

De rekenkamer heeft met belangstelling kennisgenomen van de ambtelijke reactie. Hierna wordt aangegeven wat de rekenkamer vindt van de ambtelijke reactie en als daartoe aanleiding is, welke wijzigingen in het rapport zijn aangebracht. Deze reactie is in volgorde van de punten uit de ambtelijke reactie opgesteld.

Bezuinigingen

Pagina 10

Bij de 3^e bullet staat dat representativiteit na afloop een belangrijk uitgangspunt bleek te zijn. Dit is niet geheel juist: dit was ambtelijk al van tevoren uitgezocht. Om die reden hebben we zo'n 3.000 inwoners aangeschreven, om voldoende respons te genereren.

Bij de derde bullet, in de tweede zin staat dat het uitgangspunt bij de voorbereiding onvoldoende doorleefd was en dat de digitale peiling niet aansloot. Dit is niet juist: de digitale peiling is bewust 'at random' gedaan, onder alle inwoners. En dat sluit wél aan bij een representatieve steekproef.

REACTIE REKENKAMER

Het bullet is verwijderd.

In tekst daarvóór is de volgende aanpassing gedaan:

"De voorbereiding komt onder druk tot stand en de gekozen werkvorm is onvoldoende 'passend', waardoor de beoogde representativiteit onder druk staat"

Pagina 10

Bij de 5^e bullet lijkt het alsof een causaal verband is beschreven: doordat de doelstellingen, randvoorwaarden en eisen aan het proces op voorhand niet helder waren, is het niet gelukt de uitkomsten van de participatie te betrekken bij de besprekingen over de voorjaarsnota.

Het ligt echter anders, zoals de onderzoekers zelf ook aangeven in de bijlagen (zie pag 23): *'Hoewel dit nadrukkelijk wel de bedoeling was, lukt het niet de resultaten van de peiling mee te nemen in de besprekingen over de voorjaarsnota in juni 2011.'*

REACTIE REKENKAMER

De wijziging is overgenomen.

Pagina 11

Bij de 2^e bullet bij de Begrotingswijzer staat een passage over een voorstel tot invoering van hondenbelasting. Deze is onjuist. Het is juist dat een suggestie voor het invoeren van hondenbelasting via de Begrotingswijzer is voorgelegd aan de inwoners; via de website Begrotingswijzer kon daarop worden gestemd als manier tot verhoging van de inkomsten. Echter, bij het opstellen van de voorjaarsnota is dit voorstel door het college niet opgenomen, omdat er voldoende en andere voorstellen waren om het te bezuinigen bedrag te behalen. Het invoeren van hondenbelasting was niet opgenomen in het voorstel aan de raad, en daardoor kon het logischerwijs ook niet meer door de raad worden overgenomen.

Bij de 2^e bullet staat ook dat door 'onvoldoende representativiteit' de resultaten uit de Begrotingswijzer opzij zouden zijn gelegd. Maar feit is, dat van de 21 bezuinigingsonderwerpen die genoemd zijn in de Begrotingswijzer, uiteindelijk 8 terecht zijn gekomen als bezuiniging in de Voorjaarsnota. Naar aanleiding van de jaarrekening heeft het college 6 nieuwe bezuinigingsmogelijkheden gevonden die eveneens zijn opgenomen in de Voorjaarsnota.

REACTIE REKENKAMER

De raad is veranderd in het college.

Vrachtverkeer Glimmen

Pagina 12

Hier staat dat de gemeente onvoldoende helder maakt wat de inzet is, bijvoorbeeld dat zij afhankelijk is van onderhandelingen in de regio. Dit is niet juist. Het regionaal belang en de stand van zaken vanuit regionaal perspectief zijn onder de aandacht gebracht en eventuele knelpunten die hieruit naar voren kwamen zijn benoemd.

REACTIE REKENKAMER

De tekst is als volgt aangepast:

De gemeente communiceert weliswaar dat zij mede afhankelijk is van onderhandelingen in de regio over het verkeersverbod – waarbij inbreng uit de lokale samenleving kan dienen om de argumenten kracht bij te zetten -, maar de gemeente maakt onvoldoende duidelijk dat het bewonersbelang moeilijk kan opwegen tegen de belangen van andere gemeenten. Ook praat de gemeente met de bewoners over verschillende infrastructurele maatregelen terwijl de noodzakelijke medefinanciering zeer twijfelachtig is.

Pagina 18

Hier staat: *'De premature focus op één maatregel zonder goed inzicht in de situatie belemmert inhoudelijke verrijking'*. Deze focus klopt, maar 'niet goed inzicht in de situatie' wordt verder niet onderbouwd en is naar ons idee niet juist. De problematiek is uitgebreid in beeld gebracht waarbij gebruik is gemaakt van zowel objectieve meetgegevens als ook het inventariseren van de problematiek met bewoners. Deze problemen zijn onderverdeeld in bereikbaarheids- leefbaarheids- en verkeersveiligheidsproblemen. Hieruit bleek dat veruit het grootste probleem de overlast van geluid en trillingen bij de drempels was. Naast het asfalteren van drempels en weren van vrachtverkeer zijn diverse andere maatregelen in beeld gebracht.

REACTIE REKENKAMER

De genoemde passage is geschrapt.

Beeld Lezend Meisje

Pagina 22

De zin *'De gemeente wil graag meewerken'* is onvolledig en zou moeten zijn: *'De gemeente wil graag aan het voorstel meewerken, op voorwaarde dat er geen kosten voor de gemeente aan verbonden mogen zijn. Dit is duidelijk van te voren met de initiatiefnemers gecommuniceerd'*.

Algemeen

In de loop van het traject is een aantal alternatieven aangedragen in een poging de discussie vlot te trekken. Mogelijk is dit door de bewoners ervaren als nieuwe voorwaarden.

REACTIE REKENKAMER

De voorgestelde aanpassing is overgenomen.

Villa Handy

Pagina 13

Bij de 1^e bullet staat: *'Een eerste ambtelijk advies is positief. Na een bestuurswisseling stelt de gemeente alsnog eisen.'* Dit is onjuist. Er waren al eisen gesteld, deze werden door het nieuwe bestuur bijgesteld.

Bij de 2^e bullet staat: *'Het plan wordt in dat zelfde jaar gepresenteerd aan omwonenden die hiertegen in verzet komen. Het college buigt zich in reactie over nieuwe kaders voor een nieuw plan (C). De gemeenteraad wil niet meewerken aan de benodigde bestemmingsplanwijziging. Insprekers geven tijdens de vergadering aan dat zij niet goed zijn betrokken.'* Dit is niet correct. Hiermee ontstaat een beeld dat de gemeenteraad twee keer medewerking aan een bestemmingsplan weigert; dat is een verkeerd beeld. De juiste weergave is: *'Het college stelt de raad voor de door het college vastgestelde nieuwe kaders te verwerken in een nog op te stellen bestemmingsplan. Vervolgens geven insprekers aan niet goed te zijn betrokken, waarop het college besluit het voorstel over verwerking van de kaderstelling terug te trekken.'*

Bij de 4^e bullet staat: *'In 2014 is opnieuw sprake van een bestuurswisseling. De gemeenteraad geeft wederom geen instemming voor een bestemmingsplan-wijziging.'* Dit is gezien bovenstaande opmerking niet correct. Het nieuwe plan (D) wordt na een bestuurswisseling voorafgaand aan de procedure in raad besproken. De raad geeft (vroegtijdig) aan bij aanvrager dat zij geen medewerking zal gaan verlenen aan de bestemmingsplanwijziging.

REACTIE REKENKAMER

De teksten zijn aangepast op basis van de voorstellen.

Zwembad Scharlakenhof

Pagina 15, Wat remt?, 2^e bullet

De rapportagestructuur die wordt genoemd, is niet juist. De stichting dient jaarlijks 3x te rapporteren: 2x een half jaar rapportage en jaarlijks een jaarverslag.

REACTIE REKENKAMER

De tekst is geschrapt.

Bronnen

Pagina 21

Correctie: Dhr. W. Legemaat moet zijn Mw. W. Legemaat.

REACTIE REKENKAMER

De correctie is overgenomen.

Met vriendelijke groet,
namens de rekenkamer Haren,

drs J.M. van Mossevelde,
voorzitter
rekenkamercommissie@haren.nl